

**Informator
Turystyczny**

TWIERDZA MODLIN

PRZEWODNIK DLA NIEDOWIDZĄCYCH

Wydawca: Adah Advertising Sp. z o. o. na zlecenie Miasta Nowy Dwór Mazowiecki

Projekt, skład i druk: Adah Advertising Sp. z o.o.

Adaptacja na potrzeby niedowidzących: Adah Advertising Sp. z o. o. na podstawie „Zasad adaptacji materiałów dydaktycznych do potrzeb osób słabowidzących” pod red. Donaty Kończyk, wydanych przez Biuro ds. Osób Niepełnosprawnych Uniwersytetu Warszawskiego (Warszawa, 2011).

Adoptowany materiał: Twierdza Modlin. Informator turystyczny wydany przez Adah Advertising Sp. z o.o. na zlecenie Miasta Nowy Dwór Mazowiecki (grudzień, 2014)

Opracowanie tekstów:

Pracownicy Wydziału Promocji i Komunikacji Społecznej Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim oraz Lokalnej Organizacji Turystycznej Trzech Rzek. Przy tworzeniu tekstów korzystano z:

- „Ilustrowanej monografii miasta Nowego Dworu Mazowieckiego z historią Twierdzy Modlin” Ryszarda Gołąba;
- „Twierdzy Modlin. Przewodnika historycznego z mapą” Piotra Oleńczaka;
- obszary.natura2000.org.pl

Zdjęcia:

Aga Press, archiwum Urzędu Miejskiego w Nowym Dworze Mazowieckim, archiwum LOT Trzech Rzek, Damian Ochtabiński, Jakub Obidowski, Żaneta Zmuda-Kozina, Grzegorz Sokołowski, Jerzy Mąkowski, Klaudia Kubiak, Grzegorz Adach Jr., Marek Jakuczek, PZ Sudio, Lotnisko Warszawa/Modlin, Fundacja Park Military Twierdzy Modlin, Towarzystwo Przyjaciół Twierdzy Modlin, Gazeta Nowodworska, lokale gastronomiczne i obiekty noclegowe, <http://pl.fotolia.com>

Egzemplarz bezpłatny

Teleadresy: stan na październik 2014 r.

ISBN: 978-83-937225-6-3

Wydatek współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Partnerzy projektu:

TWIERDZA MODLIN

PRZEWODNIK DLA NIEDOWIDZĄCYCH

Powitanie 5

Jak dojechać? 9

Zwiedzaj Twierdzę na rowerze 17

Mapa 18

Gdzie szukać informacji na miejscu? 20

Informacje praktyczne 23

Historia i zabytki 25

Spacery 55

Warto zobaczyć 73

Aktywny wypoczynek 79

Ciekawostki 83

Okoliczne forty 91

Przyroda 99

Teleadresy 109

POWITANIE

Zapraszamy do Twierdzy Modlin. Tylko 34 km na północ od Warszawy, na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego, w widłach Wisły, Narwi i Wkry czekają na Ciebie niezapomniane przeżycia i niepowtarzalne widoki. Nie ma drugiej takiej twierdzy w Polsce – Twierdza Modlin to największa i najlepiej zachowana fortyfikacja w kraju. W Europie może konkurować z nią jedynie Verdun. O wszystkim dowiesz się z informatora, który właśnie trzymasz w rękach. Opisujemy tu zabytki, ale też miejsca, w których możesz odpocząć lub aktywnie spędzić czas. Specjalnie dla Ciebie zebraliśmy tak niezbędne informacje: jak tu dojechać, gdzie się zatrzymać, zjeść, zaparkować czy skorzystać z Internetu. Mamy nadzieję, że ten informator będzie Twoim wiernym towarzyszem podróży.

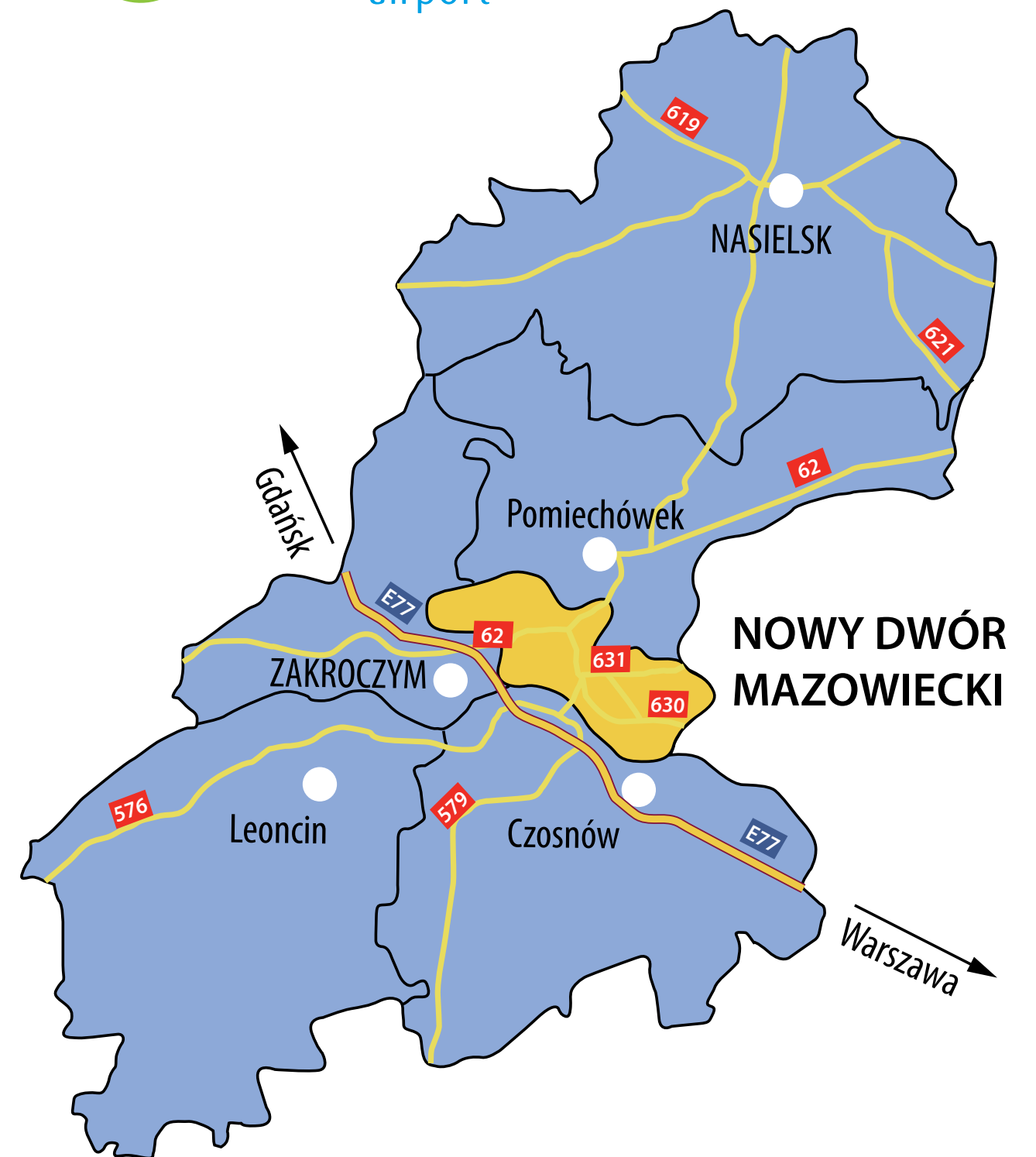

JAK DOJECHAĆ

LOKALIZACJA

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest w województwie mazowieckim, 34 km na północ od Warszawy. To stolica powiatu nowodworskiego. W granicach miasta łączą się Wisła, Narew i Wkra. Współrzędne geograficzne Nowego Dworu Mazowieckiego to: 52°26' szerokości geograficznej północnej i 20°43' długości geograficznej wschodniej. Nowy Dwór Mazowiecki sąsiaduje z gminami: Zakroczym, Pomiechówek i Czosnów (powiat nowodworski) oraz Wieliszew i Jabłonna (powiat legionowski).

Samochodem

Nowy Dwór Mazowiecki położony jest w pobliżu trasy S7 Warszawa – Gdańsk. Jadąc od strony Warszawy należy skręcić w drogę krajową nr 85 (za Czosnowem) lub przejechać most na trasie S7 i skręcić w drogę krajową nr 62. Od strony Gdańska – należy skręcić w drogę nr 62 (za Zakroczymiem). Twierdza Modlin sąsiaduje (przez drogę krajową nr 62) z lotniskiem w Modlinie. Od autostrady A2 Twierdzę Modlin dzieli około 40 km. Na wysokości Grodziska Mazowieckiego zjeżdżamy w kierunku miejscowości Błonie. Drogą wojewódzką nr 579 przez Leszno dojeżdżamy do drogi krajowej nr 85. Kierujemy się przez most na Wiśle, potem Narwi i na rondzie skręcamy w lewo do Twierdzy Modlin. Jadąc z Płocka, należy kierować się drogą nr 62 przez Wyszogród

Parkingi

W Twierdzy można zaparkować przy Cmentarzu Fortecznym (ul. Bema, od strony zjazdu z trasy 62 lub Zakroczymia) oraz przy Centrum Informacji Turystycznej (ul. Bałki Murmańskiej 164). Jeżeli masz ochotę na spacer brzegiem Narwi, samochód możesz zostawić przy Bramie Ostrołęckiej (zjazd z Ledóchowskiego w dół, w ul. Kalenkiewicza – dawną: Obwodową). Jeżeli masz mało czasu i chcesz zwiedzić same koszary – najdłuższy budynek w Europie, zaparkuj przy Bramie Kadetów (skrzyżowanie ul. Bema z Al. Przewodników). Na terenie i w okolicy Twierdzy znajdziesz również wiele prywatnych parkingów przylotniskowych.

Pociągami

Miasto znajduje się na trasie linii kolejowej Warszawa–Gdańsk. W Nowym Dworze Mazowieckim znajdują się dwie stacje kolejowe: Nowy Dwór Mazowiecki (centrum) i Modlin. W pobliżu stacji Nowy Dwór Mazowiecki znajdują się przystanki komunikacji miejskiej i postój taksówek. Turystom z rowerami podróżującym pociągami polecamy stację Modlin. Odległość od dworca w Modlinie do Centrum Informacji Turystycznej to ok. 2,5 km. Można tę trasę pokonać także pieszo, idąc w dół ulicami: Mieszka I, Kraszewskiego, Chłodną, Ledóchowskiego (jadąc z Warszawy – odwrotnie do kierunku jazdy, w stronę mostu).

Rozkład jazdy PKP: www.rozklad-pkp.pl

Infolinia Koleje Mazowieckie: +48 22 364 44 44

Infolinia PKP Intercity i TLK: 19 757

Taxi Nowy Dwór Mazowiecki 24 h: +48 600 105 105, +48 22 51 22 051

Taksówkę można też zamówić stacjonarnie. W trzech miejscach na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego (przy stacji PKP Nowy Dwór Mazowiecki, skrzyżowanie ul. Warszawskiej i Daszyńskiego oraz skrzyżowanie ul. Wojska Polskiego i Sikorskiego) znajdują się specjalne urządzenia służące zamawianiu taksówek oraz – poprzez połączenie ze Strażą Miejską – zgłaszaniu sytuacji zagrożenia.

Komunikacja miejska:

www.translud.pl, www.nowydwormaz.pl (Strefa Mieszkańca > Komunikacja)

Autobusem

Z Warszawy dojedziesz do nas autobusem lub busem z Dworca Zachodniego, Gdańskiego i centrum. Rozkłady jazdy dostępne są na stronach internetowych poszczególnych przewoźników. Jeżeli chcesz zacząć od Centrum Informacji Turystycznej, wysiądź na przystanku przy ul. Ledóchowskiego (przy charakterystycznym dawnym kasynie).

Rozkład jazdy PKS: www.pksbilety.pl

Rozkład jazdy TRANSLUD: www.translud.pl

LOKALIZACJA

Samolotem

Na terenie Nowego Dworu Mazowieckiego znajduje się Port Lotniczy Warszawa/Modlin. Port Lotniczy Warszawa/Modlin to pierwsze lotnisko w Polsce stworzone z myślą o tanich liniach lotniczych i charterach. Od czerwca 2012 r. pełni rolę regionalnego lotniska użytku publicznego, komplementarnego wobec Portu Lotniczego Chopina. Lotnisko obsługuje przewozy międzynarodowe na liniach krótkiego i średniego zasięgu. Operacje lotnicze odbywają się 24h na dobę.

Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa-Modlin Sp. z o.o.

ul. Gen. Wiktora Thommee 1a

05-102 Nowy Dwór Mazowiecki

INFORMACJA TERMINAL

infolinia: +48 22 346 43 60

e-mail: info.terminal@modlinairport.pl

W terminalu, na wprost wyjścia z Hali Odbioru Bagażu, ustawione są stoiska informacyjne Kolei Mazowieckich oraz ModlinBus'a, przy których pasażerowie uzyskują szczegółowe informacje o dojeździe do/z Warszawy. Dostępny jest tam aktualny rozkład jazdy pociągów i autobusów. Można również kupić bilety autobusowe i kolejowe. Pasażerowie mogą skorzystać z rekomendowanych przez lotnisko taksówek SAWA TAXI oraz TAXI MODLIN, które stoją bezpośrednio przed terminalem.

Autobusem z Warszawy

Z centrum Warszawy do lotniska bezpośrednio dojedziemy ModlinBus'em. Autokar zabiera pasażerów z parkingu przy Pałacu Kultury i Nauki, naprzeciwko wejścia głównego, od strony ulicy Marszałkowskiej, w pobliżu wyjścia ze stacji Metro Centrum i w czasie ok. 40 minut dowozi ich pod sam terminal. Rozkład autobusów ModlinBus dostosowany jest do rozkładu lotów. Ceny biletów kształtują się następująco:

- od 9 zł – bilet zakupiony przez internet na dowolny kurs ModlinBus. Na wzór systemów sprzedaży stosowanych w liniach lotniczych system ten premiuje osoby kupujące bilety na długo przed datą odjazdu
- 23 zł – bilet ulgowy dla dzieci w wieku 2-12 lat zakupiony zarówno przez Internet, jak i u obsługi bezpośrednio przed odjazdem autobusu (u kierowcy lub w kiosku ModlinBus)
- 33 zł – bilet normalny zakupiony u obsługi bezpośrednio przed odjazdem autobusu (u kierowcy lub w kiosku ModlinBus).

Oferta cieszy się dużym zainteresowaniem. Wielu podróżnych ceni sobie to połączenie za brak przesiadek, szybki transfer do centrum Warszawy, bezpłatny dostęp do internetu w czasie jazdy oraz komfort podróży. Autokary są nowoczesne, wygodne, klimatyzowane, z darmowym WI-FI oraz możliwością wydrukowania karty pokładowej.

Wszelkie szczegóły jak cennik, rozkład jazdy oraz lokalizacja przystanków dostępne są na stronie przewoźnika www.modlinbus.pl.

Lotnisko umożliwia dojazd przed terminal również innym przewoźnikom autobusowym, w tym dalekobieżnym. Już dziś pasażerów dowożą: Radex z Olsztyna, B.U.T. ŻAK Tourist z Augustowa, PKS Białystok oraz Podlasie Express z Białegostoku. Dodatkowo, Modlinbus uruchomił połączenie z Łodzi. Wkrótce będzie jeszcze więcej połączeń z wielu miast Mazowsza i innych województw.

DOJAZD DO I Z LOTNISKA

Samochodem

Z Warszawy do lotniska najszybciej dojedziemy krajową trasą S7, w kierunku na Gdańsk. Zgodnie z oznakowaniem, po przejechaniu Wisły należy skręcić na Nowy Dwór Mazowiecki, czyli do drogi nr 62 (pierwszy zjazd za Wisłą). Po przejechaniu kilkuset metrów, należy skręcić na światłach w lewo, do głównego wjazdu na lotnisko. Do dyspozycji pasażerów, którzy zdecydują się dojechać własnym transportem jest 600 miejsc parkingowych. Ceny uzależnione są od długości postoju.

Pociągiem

Pociągi jeżdżą z: Dworca Centralnego w Warszawie, Dworca Warszawa Gdańska oraz z Lotniska Chopina. Co 20-50 min. zabierają pasażerów do stacji kolejowej Modlin (4 km od lotniska), skąd podróżni dowożeni są bezpośrednio przed terminal specjalnymi, oznakowanymi autobusami. Cała podróż trwa ok. 1 godz. Bilety kosztują 15 zł. Na stacji kolejowej w Modlinie zatrzymują się również pociągi dalekobieżne TLK relacji: Warszawa–Olsztyn, Bielsko Biała–Olsztyn, Kraków–Olsztyn, Kraków–Kołobrzeg, co poprawia dostępność lotniska dla podróżnych z odległych zakątków Polski, a także Katowic, Częstochowy, Radomia i Kielc.

Taksówką

Zalecamy korzystanie z rekomendowanych przez Lotnisko Warszawa/Modlin taksówek. Należą do nich Sawa Taxi oraz Taxi Modlin. Sześć stanowisk postojowych dla pojazdów ww. korporacji znajduje się w widocznym miejscu, vis a vis głównego wejścia do terminala pasażerskiego.

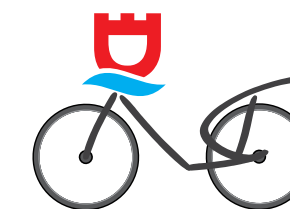
INFORMACJE LOTNISKOWE

Wszystkie informacje lotniskowe, dotyczą rozkładu lotów, obsługi pasażerów i inne są dostępne na:

- stronie internetowej www.modlinairport.pl
- profilu FB: www.facebook.com/LotniskoWarszawaModlin
- pod numerem infolinii lotniskowej: +48 22 346 43 60

Zwiedzaj Twierdzę na rowerze

W pięciu stacjach (lotnisko, PKP Modlin, Centrum Informacji Turystycznej, koszar, zbieg ul. Warszawskiej i Zakroczymskiej w centrum Nowego Dworu Mazowieckiego można **bezpłatnie wypożyczyć rower** i zwiedzać nim Twierdzę Modlin. Rezerwacji można dokonać bezpośrednio na miejscu przez specjalny słupek przywoławczy lub wcześniej przez stronę internetową. Wszystkie informacje dostępne na www.rowery.nowydwormaz.pl.

LISTA OBIEKTÓW

1. Ruiny spichlerza zbożowego wzniesionego przez Bank Polski w 1844 r. wg proj. arch. J.J. Gaya
2. Kojec płk. Meciszewskiego z około 1838 r.
3. Działobitnia podwałowa z bramą w Koronie Utrackiej z lat 1832–1841
4. Reduta „Napoleona” z lat 1811–1815
5. Budynki carskie z lat 1897–1903
6. Prochownia z ok. 1900 r.
7. Brama „Ostrołęcka” z 1836 r.
8. Dawna brama „Północy” z 1811 r. z orłem Księstwa Warszawskiego
9. Brama „Ks. J. Poniatowskiego” 1836 r.
10. Brama „gen. J. H. Dąbrowskiego” z filarami mostu z 1837 r.
11. Działobitnia „gen. Dehna” z 1839 r.
12. Kasyno Oficerskie z przełomu XIX/XX w.
13. Wieża „Czerwona” (zachodnia) zwana też „Tatarską”
14. Pomnik Obrońców Modlina z września 1957 r.
15. Wieża wodna, neogotycka z 1847 r. (nieczynna)
16. Brama „Kadetów”
17. Koszary obronne, budowę rozpoczęto w 1832 r. (długość w obwodzie 2250 m)
18. Wieża wschodnia „Biała”
19. Elewator
20. Prochownia z 1811 r., zmodernizowana w 1899 r.
21. Prochownia z 1899 r. W 1939 r. stanowisko dowodzenia Dowódcy Obrony Modlina
22. Rawelin
23. Łaźnia i pralnia garnizonowa. Obecnie Hotel Royal.
24. Dawna stacja gołębi pocztowych
25. Elektrownia z 1924 r. (nieczynna)
26. Cmentarz Wojenny
27. Wieża Michałowska z ok. 1870 r.

LEGENDA

pomniki, miejsca pamięci	przedszkole
przychodnie zdrowia,	szkoła podstawowa
parkingi,	gimnazjum
poczta,	murowane obiekty zabytkowe
przystanek autobusowy	szlaki turystyczne
punkt widokowy	informacja turystyczna
muzeum	wypożyczalnia rowerów
kościół	

NOWY DWÓR
MAZOWIECKI
www.nowydwormaz.pl

Nowy Dwór Mazowiecki

TWIERDZA MODLIN

GDZIE SZUKAĆ INFORMACJI NA MIEJSCU?

Centrum Informacji Turystycznej

ul. Bałki Murmańskiej 164
(dawna: Ledóchowskiego 164)
05-160 Nowy Dwór Mazowiecki
– Modlin Twierdza
tel. +48 22 713 32 79
www.3rzeki.pl
e-mail: 3rzeki@3rzeki.pl
Czynne: wtorek–niedziela w godz. 10.00–17.00
W CIT turystom bezpłatnie udostępniane są mapy, foldery i ulotki. W tym samym budynku znajduje się Muzeum Twierdzy Modlin i Kampanii Wrześniowej (patrz str. 77) oraz Bar Austeria. Otrzymasz tu też pomoc w wynajęciu przewodnika.

Urząd Miejski w Nowym Dworze Mazowieckim

Wydział Promocji i Komunikacji Społecznej
ul. Zakroczymska 30
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 51 22 205
www.nowydwormaz.pl
e-mail: turystyka@nowydwormaz.pl
Czynne: poniedziałek: 9.00–17.00
wtorek–piątek: 8.00–16.00

Przewodnicy

Twierdzę Modlin można zwiedzać indywidualnie lub pod opieką przewodnika.
Przewodnika najlepiej zamówić przed przyjazdem w jednym z dwóch miejsc:

Towarzystwie Przyjaciół Twierdzy Modlin

tel. +48 503 999 673, fax +48 22 713 04 65

Fundacji Park Militarny Twierdzy Modlin

tel. +48 604 607 092

Przewodnicy oprowadzający po Twierdzy Modlin są członkami klubu przewodników Bastion.

Praktyczne rady dla zwiedzających:

Należy zabrać ze sobą latarki, cieplejsze okrycie i stabilne obuwie.

Bilety wstępu

Większość spośród opisanych w naszym informatorze obiektów jest ogólnodostępna, choć część z nich można oglądać jedynie z zewnątrz.

Bilety obowiązują w koszarach i na Wieży Czerwonej (www.fundacjanaszahistoria.pl), na terenie dawnego ciągu aprowizacyjnego – Fundacji Park Militarny Twierdzy Modlin (www.twierdzamodlin.pl) i w Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin.

Tablice informacyjne, mapy

W trzech punktach Twierdzy Modlin znajdują się tablice informacyjne z planami dzielnicy, na których zaznaczone są najciekawsze zabytki. Tablice znajdują się:

- przy zbiegu ulic Bema i Chrzanowskiego (blisko wjazdu do Twierdzy od strony lotniska),
- przy zbiegu ulic I Pułku Lotniczego Warszawa i Kalenkiewicza (niedaleko Bramy Ostrołęckiej)
- przy ulicy Ledóchowskiego w pobliżu Pomnika Obrońców Modlina i CIT.

Informacji szukaj także przy dworcu kolejowym w Modlinie oraz na lotnisku.

Dodatkowo większość obiektów jest oznaczona specjalnymi tablicami. Przeczytasz na nich najważniejsze informacje o danym obiekcie.

Mapę twierdzy można także pobrać ze strony www.nowydwormaz.pl (Strefa Turysty).

INFORMACJE PRAKTYCZNE

Telefony alarmowe 112

(z telefonów komórkowych)

POLICJA 997

Komenda Powiatowa Policji
w Nowym Dworze Mazowieckim
ul. Paderewskiego 3
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 22 02
tel. +48 22 775 22 03 (oficer dyżurny)

STRAŻ MIEJSKA 986

ul. Zakroczymska 30
(w budynku Urzędu Miejskiego)
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 51 22 112

POGOTOWIE 999

Nowodworskie Centrum Medyczne
(szpital)
ul. Miodowa 2
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 765 83 00 (centrala)

STRAŻ POŻARNA 998

POCZTA

Urząd Pocztowy
ul. Modlińska 2
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 28 48

TOALETA PUBLICZNA

Z toalety można skorzystać
w Centrum Informacji Turystycznej
w Twierdzy Modlin.

HOT SPOT

Centrum Informacji
Turystycznej

Więcej teleadresów na końcu
informatora.

HISTORIA I ZABYTKI

HISTORIA TWIERDZY MODLIN W PIGUŁCE

Strategiczne położenie w widłach rzek doceniali już Szwedzi w XVII w. podczas słynnego Potopu. Miejsce, w którym pobudowali pierwsze umocnienia nazywane jest do dziś Wyspą Szwedzką (obecnie znajduje się tam Spichlerz). Z zamiarem budowy twierdzy w latach 90. XVIII nosili się Rosjanie, jednak uprzedził ich sam Napoleon Bonaparte. To on w grudniu 1806 r. podjął decyzję o budowie twierdzy, którą rozpoczęto w 1807 r. Projekt oparty był na koncepcji trzech koron, czyli budowy potężnych umocnień zewnętrznego narysu. Z czasów Księstwa Warszawskiego zachowało się kilka budowli, w tym tzw. reduta Napoleona. W 1813 r. – po trwającym prawie rok oblężeniu – Francuzów wyparli z twierdzy Rosjanie. Choć próbowano temu zapobiec podczas Powstania Listopadowego, kiedy to Twierdza Modlin niejako stała się na kilka dni stolicą kraju, w latach 30. XIX w. rozpoczęli oni intensywną rozbudowę fortyfikacji pod kierownictwem generała Dehna. W 1834 r. Modlinowi nadano nową nazwę: Nowogrojecz. Nazwa ta przetrwała do 1915 r. W 1844 r. powstał Spichlerz, w latach 30. XIX w. – obwód gigantycznych koszar obronnych obliczonych na 20 000 żołnierzy. W planach strategicznych Powstania Styczniowego Modlin miał szczególne miejsce. Zdobycie twierdzy miało być głównym źródłem uzbrojenia powstańczej armii. Plan nie powiódł się. W 1883 r. rozpoczął się nowy etap w dziejach twierdzy. Modlin postanowiono otoczyć pierścieniem fortów. W ciągu 90 lat panowania Rosjan w Twierdzy stała się ona rozległym kompleksem obronnym zajmującym powierzchnię 200 km² (w tym właśnie dwa pierścienie fortów – wewnętrzny złożony z 8 fortów i zewnętrzny złożony z 10 fortów). W czasie I wojny światowej twierdza na trzy lata dostała się pod panowanie niemieckie (od 1915 r.). Ważną rolę odegrała także w czasie wojny polsko-bolszewickiej z 1920 r. W walkach udział brała Flotylla Wiślana, której portem macierzystym był Modlin. W latach 1919-1926 w koszarach mieściła się Szkoła Kadetów. Były one też siedzibą Szkoły Podchorążych Broni Pancernych, Centrum Wyszkożenia Saperów i wielu innych prestiżowych jednostek Wojska Polskiego. W okresie międzywojennym naprawiano fortyfikacje zniszczone w ofensywie niemieckiej z roku 1915. Ważnym wydarzeniem była budowa pierwszej, nowoczesnej elektrowni zasilającej w prąd nie tylko twierdzę, ale też Nowy Dwór. Elektrownia ta działała do lat 50-tych XX wieku. W Modlinie powstała również stocznia i wspomniany, I port Marynarki Wojennej II Rzeczypospolitej. W okresie tym wzniesiono również budynki mieszkalne (białe bloki), modernizowano koszary. Twierdza w czasie działań obronnych stolicy we wrześniu 1939 r. stanowiła ważny przyczółek obronny. We wrześniu 1939 r. Modlina broniło łącznie około 15 000 żołnierzy. Modlin bronił się o jeden dzień dłużej niż Warszawa. Gen W. Thommee podpisał kapitulację Twierdzy 29 września o godz. 8.00. Jak pisano później: żołnierzowi do skutecznej walki potrzebne są: broń i amunicja, żywność oraz pomoc medyczna.

W Modlinie żadnego z tych składników nie było. Generał Thommee, by nie przysparzać więcej cierpień żołnierzom i ludności cywilnej, zdecydował o kapitulacji, ale na ściśle określonych warunkach. Były to: zapewnienie opieki medycznej rannym, natychmiastowe nakarmienie całej załogi, niepodleganie konfiskacie osobistego majątku oficerów i żołnierzy, opuszczenie twierdzy przez oficerów razem z białą bronią (szable). Załoga Modlina miała także nie zostać rozdzielona na obozy i wywieziona za granicę, a po załatwieniu formalności związanych z wydaniem dokumentów zwolniona do domów. Niemcy do twierdzy wkroczyli 29 września o godz. 10.00. Przez okres okupacji wykorzystywali twierdzę m. in. na ośrodek szkolenia poborowych Wehrmachtu, bazę zaopatrzeniową wojsk frontu wschodniego, a od 1943 r. stacjonowała tutaj dywizja Wehrmachtu. Modlin został wyzwolony 18 stycznia 1945 r. przez Armię Czerwoną. W czasie wojny i okupacji został znacznie zniszczony. Po II wojnie światowej twierdza stała się ośrodkiem szkolenia wojska. Powojenna historia Modlina związana była w znacznej mierze z lotnictwem. Już w roku 1945 przybyła tu polska jednostka samolotów szturmowych, a w latach 50-tych stacjonowały tutaj dwa pułki bombowe. W tym samym czasie trwała budowa lotniska. W 1958 r., kiedy lotnisko było już gotowe, w Modlinie powstała Wyższa Szkoła Pilotów, po dwóch latach przekształcona w Centrum Szkolenia Lotniczego. Na bazie lotniska wojskowego powstał współczesny Mazowiecki Port Lotniczy Warszawa – Modlin. W ostatnich latach obserwujemy zakup poszczególnych obiektów wchodzących w skład Twierdzy Modlin przez prywatnych inwestorów, dzięki czemu odzyskują one dawny blask i zyskują nowe funkcje. Przykładem może być dawna pralnia, stacja gołębi pocztowych czy koszary.

Brama Księcia Józefa Poniatowskiego

Pochodzi z 1836 r. Była jedną z dwóch bram o charakterze obronnym, które zostały wybudowane w celu umożliwienia wydostania się z twierdzy kilkunastotysięcznej załogi. Jej pierwotna nazwa to „Michajłowskije Worota”.

Elewacja wewnętrznej części bramy miała klasycystyczny wystrój architektoniczny z centralnie zlokalizowanym wjazdem. Po bokach umieszczono wsunięte pomieszczenia wartowni, kordegardy.

Stropy przed wejściami do nich spoczywają na kolumnach tokańskich. Nad ozdobnym łukiem bramy umieszczono dwugłowego carskiego orła, a na ścianie frontowej bramy (jako symbole korpusu saperów) dwa toporki. Po odzyskaniu niepodległości brama zmieniła patrona i od tej pory nosi imię księcia J. Poniatowskiego. Ciekawostką jest fakt, że w przeszłości do bramy przez fosę wiodł most na drewnianych filarach.

Brama stanowiła fragment scenografii w kultowej komedii Janusza Majewskiego „CK Dezerterzy”.

Brama Dąbrowskiego

Była dwukondygnacyjna i miała charakter obronny. Wygląd elewacji od strony koszar jest skromny i nosi cechy architektury neogotyckiej. Zewnętrzny próg bramy znajdował się wysoko nad rowem fortecznym. By umożliwić żołnierzom i pojazdom wydostanie się na zewnątrz od bramy wybudowano w fosie most na ceglanych filarach. Filary tego mostu zachowały się do dzisiaj. Ciekawostką jest fakt, iż linia mostu była ostro załamana, aby ominąć sąsiednią działobitnię.

Brama Północy

Jest zwana również „Płocką” lub „Księstwa Warszawskiego”. Ciekawym elementem architektonicznym bramy jest zwornik kamienny w kształcie trapezu umieszczony w łuku zamurowanej bramy. Znajduje się na nim płaskorzeźba orła Księstwa Warszawskiego z kluczami w szponach i napisem „Brama Północy” oraz rok powstania – 1811. Brama łączyła drogi z Warszawy przez Jabłonnę i Nowy Dwór z drogą w kierunku Płocka. By wyjechać na trakt płocki trzeba było przebyć dwa mosty, przejechać przez środek twierdzy, bramą i zjazdem z niej skręcającym w prawo dostać się na drogę prowadzącą dnem fosy do właściwego traktu. Jak widać, cała procedura przejazdu przez twierdzę wykluczała jakikolwiek przypadkowy lub niepożądany ruch na bardzo ważnym szlaku komunikacyjnym. Brama spełniała swe funkcje do czasu wielkiej rozbudowy twierdzy w latach 1832-1841. Wtedy została zamurowana i stała się działobitnią podwałową z trzecim otworem artyleryjskim umieszczonym centralnie w zamurowanym świetle bramy. Brama Północy, obok działobitni Napoleona jest najstarszym zabytkiem murowanym w Twierdzy Modlin.

Bloki carskie

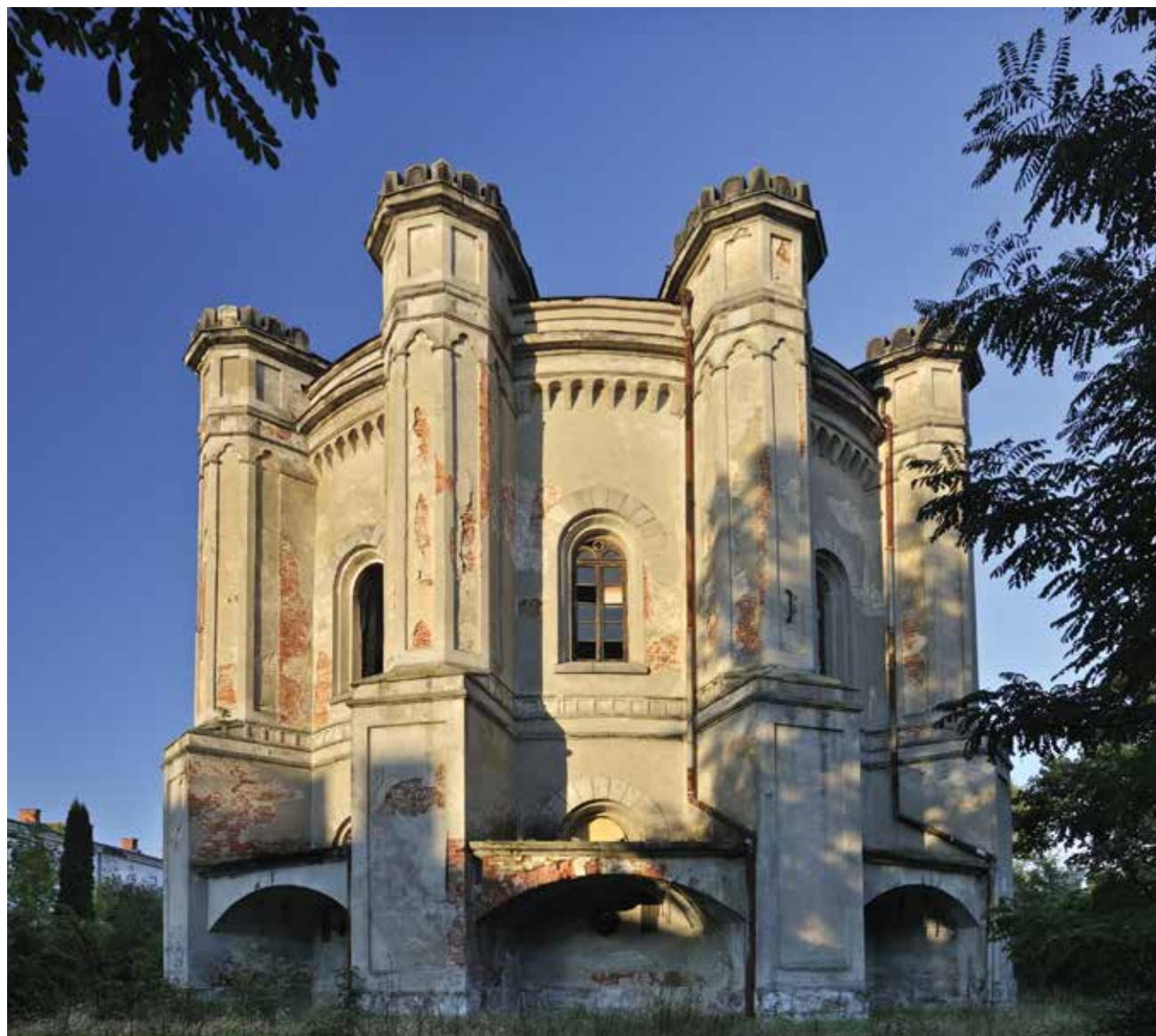
Zostały wybudowane w latach 1897-1903 jako zabudowania o charakterze mieszkalnym dla kadry rosyjskiej armii. Są dwukondygnacyjne i niepodpiwniczone (zamiast piwnic obok znajdują się charakterystyczne komórki). Nad klatkami schodowymi znajdują się dekoracyjne szczyty, niektóre z zachowanymi datami budowy. Warte uwagi jest to, że w wojsku rosyjskim istniał wyraźny podział między oficerami a podoficerami. Kwatery dla oficerów zostały wybudowane przy obecnej ul. Ks. Józefa Poniatowskiego, a dla podoficerów w trójkącie ulic Moniuszki, Kadetów i Szpitalnej. Obecnie znajdują się w nich prywatne mieszkania.

Spichlerz

Spichlerz zbożowy zbudowany w 1844 r. u ujścia Narwi do Wisły. Zaprojektowany przez polskiego architekta Jana Jakuba Gaya był najpiękniejszym gmachem Królestwa Polskiego. Spichlerz, oprócz zadań magazynowych, mógł pełnić funkcje obronne, gdyż na pierwszej kondygnacji zaopatrzone zostały w otwory przystosowane do prowadzenia ognia zarówno artyleryjskiego, jak i z broni palnej. Rolę magazynu zbożowego pełnił do 1853 r., tj. do czasu odkupienia go przez ówczesne władze wojskowe od Banku Polskiego z przeznaczeniem na magazyn sprzętu saperskiego (temu celowi służył do września 1939 r.). Obiekt został zbombardowany przez hitlerowców we wrześniu 1939 r. Dziś, mimo zniszczeń (jedno skrzydło budynku nie istnieje), nadal robi niesamowite wrażenie. Często jest wykorzystywany jako plener filmowy. „Zagrał” rolę Zamku Horeszków w ekranizacji „Pana Tadeusza” Andrzeja Wajdy.

Wieża ciśnień

Wewnątrz dziedzińca koszarowego stoi, pięknie opracowana pod względem architektonicznym, neogotycka wieża ciśnień. Zbudowano ją około roku 1847 na planie koła (ośmioboku). Umieszczone na piętrze zbiorniki wodne zaopatrywały koszały w wodę. Do poboru wody służyły umieszczone na zewnątrz budynku (w specjalnych, zadaszonych wnękach) wylewki. Każda umieszczona była w otwartej paszczy lwa. W ścianach wnęki umieszczono kamienne koryto do pojenia koni. Wodozbiór stracił swe znaczenie z chwilą powstania nowej, bardziej wydajnej wieży wodnej zbudowanej na budynku koszarowym od strony północy. Budynek prawdopodobnie był eksploatowany w okresie międzywojennym i służył do pojenia koni. Wydaje się, że wieża funkcjonowała jeszcze w 1939 roku. Dziś wieża, przypominająca swym wyglądem zewnętrzny pałacyk, nie jest już używana. Mimo, że od lat nie prowadzono przy niej żadnych prac konserwacyjnych nadal jest ozdobą dziedzińca koszarowego. Obiekt obejrzeć można jedynie z przewodnikiem ze względu na to, że znajduje się w środku zamkniętego dziedzińca koszarowego, stanowiącego własność prywatną.

Koszary obronne

Koszary obronne zbudowane zostały podczas wielkiej rozbudowy rosyjskiej w latach 1832-1844 na polecenie gen. Todlebens. Uznawane za najdłuższy w Europie obiekt wojskowy – mają ponad 2 km długości. Miały pełnić rolę ostatniego bastionu Twierdzy Modlin. Mogły pomieścić do 20 000 żołnierzy. W ciągu budynku koszarowego postawiono trzy wieże, dwie od strony południowej – na krańcu wschodnim koszar, „Białą” i zachodnim, „Czerwoną” oraz „Wodną” w części północnej budynku. Oś budowli dzielił korytarz, wyodrębniając dwie jego zasadnicze części: bojową – zewnętrzną i mieszkalną – wewnętrzną. Grubość ścian części zewnętrznej, które mogły być narażone na niszczące działanie pocisków, miała 182 cm, a ścian wewnętrznych i działowych, mniej narażonych na ostrzał – 120 cm. Ściany frontowe części zewnętrznej zostały wyposażone w otwory strzeleckie karabinowe i działowe, a dodatkową obronę zapewniały przylegające do murów budynku kaponiery, z których można było prowadzić ostrzał wzdłuż ścian. Komunikację do wnętrza koszar i na zewnątrz zapewniało 8 bram, z których 4 do dziś spełniają swe funkcje komunikacyjne.

Wieża Czerwona

Nadnarwiański odcinek koszar wieńczy dwie wieże – jedna z nich to Wieża Czerwona, zwana też Tatarską. Wieża góruje nad zachodnim krańcem południowego odcinka koszar obronnych. Powstała w czasie rosyjskiej rozbudowy twierdzy w latach 1832-1841. Potoczna nazwa obiektu pochodzi z czasów zaborów, kiedy zamieszkiwali tam żołnierze rosyjscy wyznania muzułmańskiego. Dowództwo garnizonu, obawiając się zatargów na tle religijnym i narodowościowym między żołnierzami różnych nacji, wyznaczyło na miejsce zamieszkania, pochodzącym z reguły z Kaukazu, wyznawcom Islamu właśnie ową wieżę. Reszta żołnierzy zamieszkująca pozostałą część koszar zwała to miejsce między sobą „koszary kaukaskie” lub „Wieża Tatarska”. Choć być może wśród mieszkańców wieży Tatarzy byli nieliczni, to jednak ta nazwa stała się popularna i przetrwała próbę czasu. Wieża pełniła zasadniczo dwie funkcje: komunikacyjną i obserwacyjną, miała kontakt telegraficzny z Petersburgiem. Budowla pnie się na wysokość 45 m nad lustrem wody, roztacza się z niej wspaniały widok na okolicę, w tym na ruiny neorenesansowego spichlerza. Przy dobrej pogodzie z tarasu widokowego można dostrzec Warszawę. Wieża, stanowiąca własność prywatną, odpłatnie udostępniana jest turystom w sezonie turystycznym.

Wieża Biała

Na wschodnim krańcu południowego skrzydła koszar, 950 m od Wieży „Czerwonej” wznosi się Wieża „Biała”. W przeciwieństwie do wieży czerwonej, wieża ta została otynkowana i stąd jej popularna nazwa. Z posterunku obserwacyjnego na wieży obserwowano wnętrza dziedzińca koszarowego i meldowano o wszelkich nieprawidłowościach i odstępstwach od regulaminu obowiązującego wszystkich żołnierzy zamieszkujących budynek koszarowy. Wieża jest wysoka, od przyziemia koszar do tarasu górnego liczy 29 m, a wraz z przybudówką 31,6 m. W nadbudowie ściany frontowej dolnego tarasu umieszczono sześć osi artyleryjskich skierowanych w stronę przedmościa nowodworskiego, natomiast od strony dziedzińca w nadbudowie znajdują się trzy pary okien. Dolny taras otoczony jest wysoką balustradą z cegły. Natomiast w nadbudowie tarasu górnego o wysokości dwóch kondygnacji nie ma ozdobnych strzelnic kluczowych – jak w Wieży Czerwonej, są zwykłe otwory okienne wstawione w prostokątne i łukowe wnęki w elewacji zewnętrznej. Z obu tarasów wieży roztacza się widok na okolicę, w tym na oddalony budynek spichlerza i (zimną) okrągłą wieżę artyleryjską po drugiej stronie rzeki, zbudowaną w latach 70-tych XIX wieku, noszącą miano wieży św. Michała lub Michajłowskiej. Obecnie wieża wraz z budynkiem koszarowym znajduje się w rękach prywatnych, nie jest dostępna dla turystów.

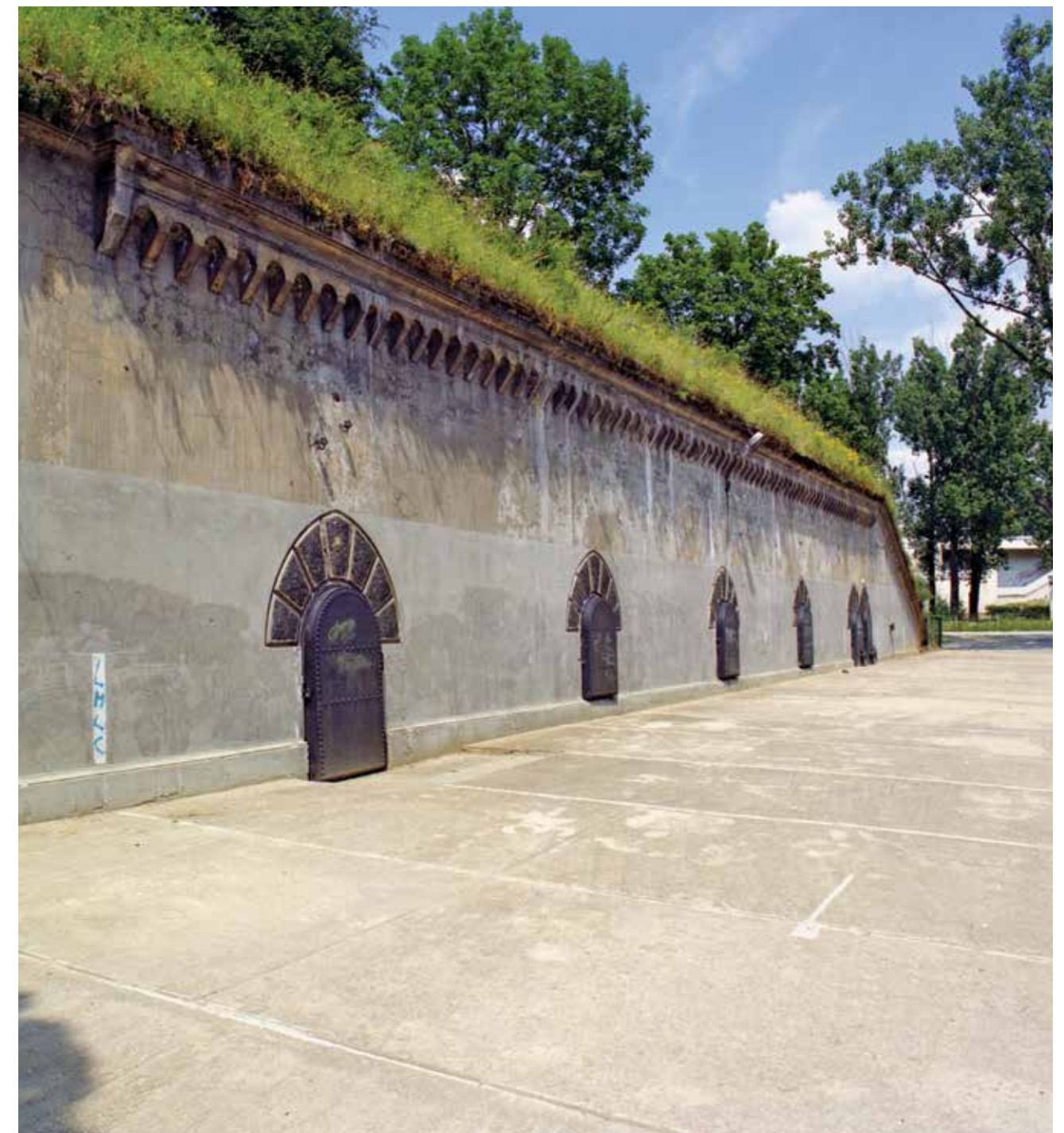

Kasyno Oficerskie

Kasyno Oficerskie dla oficerów rosyjskich to obiekt o charakterze pałacowym. Powstał ok. 1905 roku. Wybudowany na planie litery T, z przykrytym podjazdem arkadowym od frontu i tarasem na górze. Jak na początek XX w. był to obiekt na wskroś nowoczesny. Miał oświetlenie elektryczne, własną kotłownię i centralne ogrzewanie (zamontowano grzejniki), które działa do dziś. Nowością była też swego rodzaju klimatyzacja, która zapewniała wymianę powietrza poprzez otwory nawiewne i kręgi wywiewu zużytego powietrza. Budynek, jako reprezentacyjny, był siedzibą komendanta twierdzy, spełniał także rolę ośrodka kulturalnego, gdzie odbywały się bale, przedstawienia teatralne, odczyty, przyjmowano ważnych gości. Po służbie w kasynie można było w gronie kolegów spędzić wolny czas. W sali kasyna 19 sierpnia 1915 roku podpisano wstępną kapitulację Twierdzy Nowogiergijewsk, a w okresie międzywojennym klub gościł w swych murach najwyższych przedstawicieli władz II Rzeczypospolitej. Ze względu na swą unikatowość wnętrza budynku często wykorzystywane były jako scenografia przez ekipy filmowe. „Występują” w wielu popularnych produkcjach, jak np. „CK Dezerterzy” i teledysk Urszuli.

Prochownie

Wraz z rozbudową twierdzy i wprowadzaniem na jej teren coraz liczniejszej artylerii powstał problem bezpiecznego przechowywania: prochu, ładunków prochowych, kul armatnich i karabinowych. Pierwszą murowaną prochownię zbudowano prawdopodobnie w latach 40-tych XIX w. w szyi bastionu nr III. Następne prochownie powstawały w drugiej połowie XIX wieku wraz z rozbudową twierdzy. W samej cytadeli na przełomie XIX i XX w. zbudowano dodatkowo pięć jednokomorowych prochowni betonowych o sklepieniu kolebkowym i grubości stropów do 2,5 m betonu. Dwie wzniesiono w szczytach bastionu numer II i IV oraz potężne trzy na zapleczu każdej z koron obwodu zewnętrznego. Wszystkie z nich przysypane były grubymi czapami ziemnymi. W twierdzy znajdowało się również tzw. laboratorium, gdzie można było produkować amunicję.

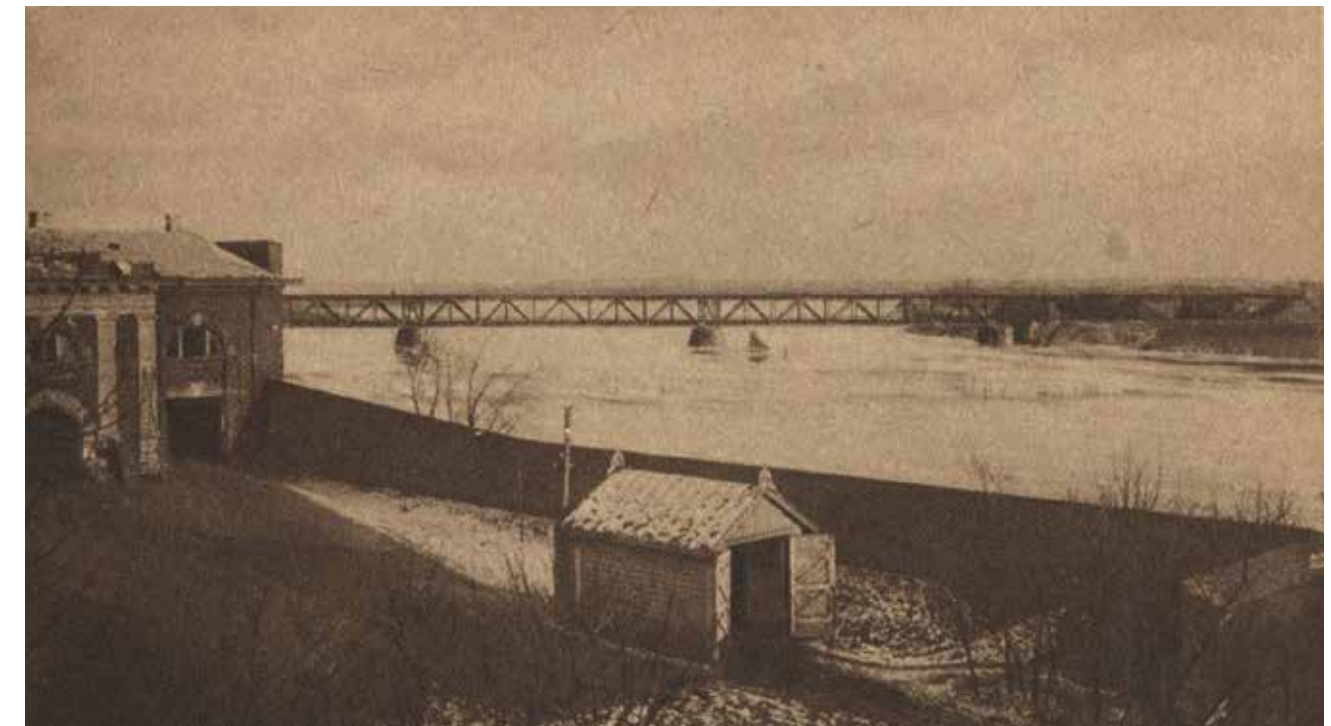

Reduta Napoleona

Reduta Napoleona jest jedną spośród czterech zachowanych budowli murowanych pochodzących z czasów Księstwa Warszawskiego. Jest to kwadratowa wieża artyleryjska – działobitnia z dziedzińcem pośrodku, budowana na wzór francuskich wież nadmorskich. Pomieszczenia parterowe budynku przeznaczone były na magazyny żywności, amunicji i wody. Na piętrze znajdowały się pomieszczenia dla 300-osobowej załogi. Po zakończeniu wojen napoleońskich reduta straciła rolę obronną i została przekształcona w skład leków. Wybitny znawca epoki napoleońskiej, Waldemar Łysiak przypuszcza, że budynek zaprojektował osobiście cesarz Napoleon Bonaparte.

Brama Ostrołęcka

Obronna brama wzniesiona w 1836 r. w obwodzie zewnętrznym twierdzy od strony wschodniej była jedną z sześciu bram, przez które odbywała się kontrolowana komunikacja do środka i na zewnątrz cytadeli. Komunikacja realizowana była przelotnią i mostem zwodzonym nad fosą poprzedzającą bramę. Na początku XX w. w bramie została wybita dodatkowy otwór, przez który przebiegały tory kolejki wąskotorowej prowadzącej ze stacji kolejowej w Modlinie do zakładu produkującego beton na potrzeby rozbudowy twierdzy. Od strony wewnętrznej wygląd bramy nie jest tak surowy jak na zewnątrz i wykazuje cechy architektury klasycystycznej. Nad wjazdami umieszczono trzy półkoliste duże okna, a pierwotna przelotnia ujęta jest parą pilastrów jońskich zwieńczonych kapitelami, na których spoczywa belkowanie z tryglifami. Od strony rzeki na zewnątrz i wewnątrz brama jest broniona murem Carnota biegnącym wzdłuż brzegu Narwi. Nazwę nadali bramie Rosjanie na pamiątkę swego zwycięstwa nad armią polską w maju 1831 r. (w czasie Powstania Listopadowego 1830-1831). Mimo, że po odzyskaniu niepodległości zmieniano rosyjskie nazwy obiektów na polskie, brama zachowała swoje pierwotne nazewnictwo.

Cmentarz Wojenny

Nekropolię ulokowano w zachodniej części twierdzy, obok drogi biegnącej do Zakroczymia. Cmentarz założyła armia niemiecka w związku z walkami o twierdzę w 1915 r. Straty wojsk oblężniczych musiały być duże, skoro w 1916 r. powstał pomnik ku czci poległych żołnierzy niemieckich. Najstarszymi grobami polskich żołnierzy są groby legionistów polskich, zmarłych w modlińskim szpitalu w latach 1917-1918. W głębi cmentarza znajduje się symboliczne mauzoleum pierwszego komendanta twierdzy w niepodległej Polsce, płk. Edwarda Malewicza.

Na cmentarzu jest pochowana również duża grupa żołnierzy polskich, poległych podczas wojny polsko-bolszewickiej z sierpnia 1920 r. Cmentarz służył na pochówki dla załogi twierdzy jak i ich rodzin, a także pracowników cywilnych, w czasach pokoju jak również dla poległych w czasie wojny. Stąd charakter mogił i nagrobków był bardzo zróżnicowany, od mogił żołnierskich, również zbiorowych do pomników oryginalnych odzwierciedlających zmienność stylów i osobistych upodobań.

Wiązała się z tym również duża różnorodność form i materiałów z jakich tworzone groby: od drewnianych prostych krzyży, poprzez żelazo, żeliwo, cement, beton, cegłę po granit, piaskowce i marmur. Wiele grobów posiadających krzyże czy nagrobki pozostaje anonimowych.

Pomnik Obrońców Modlina

Dla upamiętnienia heroicznej walki wzniesiony został Pomnik Obrońców Modlina z września 1939 r. Odśłonięcia dokonał dowódca obrony Modlina z 1939 r., gen. bryg. Wiktor Thommee.

Uroczystość odbyła się 29 września 1957 r. – w rocznicę kapitulacji Twierdzy Modlin. Autorem projektu był sierżant Ryszard Lasota. Wcześniej w tym miejscu stał pomnik Józefa Piłsudskiego. Do Pomnika Obrońców wykorzystano kopiec ze schodami oraz cokół, które przypuszczalnie są z kolei pozostałością pomnika rosyjskiego.

Działobitnia Gen. Dehna

Działobitnia została zbudowana w roku 1839 jako trzykondygnacyjna półokrągła wieża artyleryjska na wzniesieniu. Wyposażona została w 52 osie artyleryjskie. Działobitnia miała więc wielką koncentrację ognia oraz szerokie pole ostrzału. Została ponadto otoczona

fosą z murowaną przeciwskarpą strzelecką. Dolna kondygnacja wieży zaopatrzona była w system chodników. Działobitnia jest połączona z fosą tunelem (poterną). Obecnie tunel jest odkopany i przeznaczony do zwiedzania (wraz z ciągiem aprowizacyjnym należy do Fundacji Park Militarny Twierdzy Modlin).

Port Wojenny Modlin

29 listopada 1918 r. na mocy dekretu Naczelnego Wodza – Józefa Piłsudskiego została utworzona Polska Marynarka Wojenna. Ze względu na dogodne położenie w widłach Wisły i Narwi zorganizowano ją w Modlinie. Wyposażenie techniczne i gospodarcze portu było bardzo skromne. Mieściła się tu tylko stocznia z podręcznymi warsztatami. Mimo to przeprowadzono tu wiele remontów jednostek rzecznych, zatopionych podczas I wojny światowej. Jednocześnie prowadzono prace nad przystosowaniem remontowanych jednostek do działań wojennych. 21 czerwca 1997 r. z inicjatywy członków Stowarzyszenia Ligi Morskiej został odsłonięty pomnik upamiętniający założenie w Twierdzy Modlin pierwszego portu wojennego II RP, utworzenie flotyli wiślanej i walki marynarzy w obronie twierdzy. Port, który znajduje się naprzeciwko kotwicy, powstał jeszcze w XIX w. Z tego okresu pochodzi część budynków.

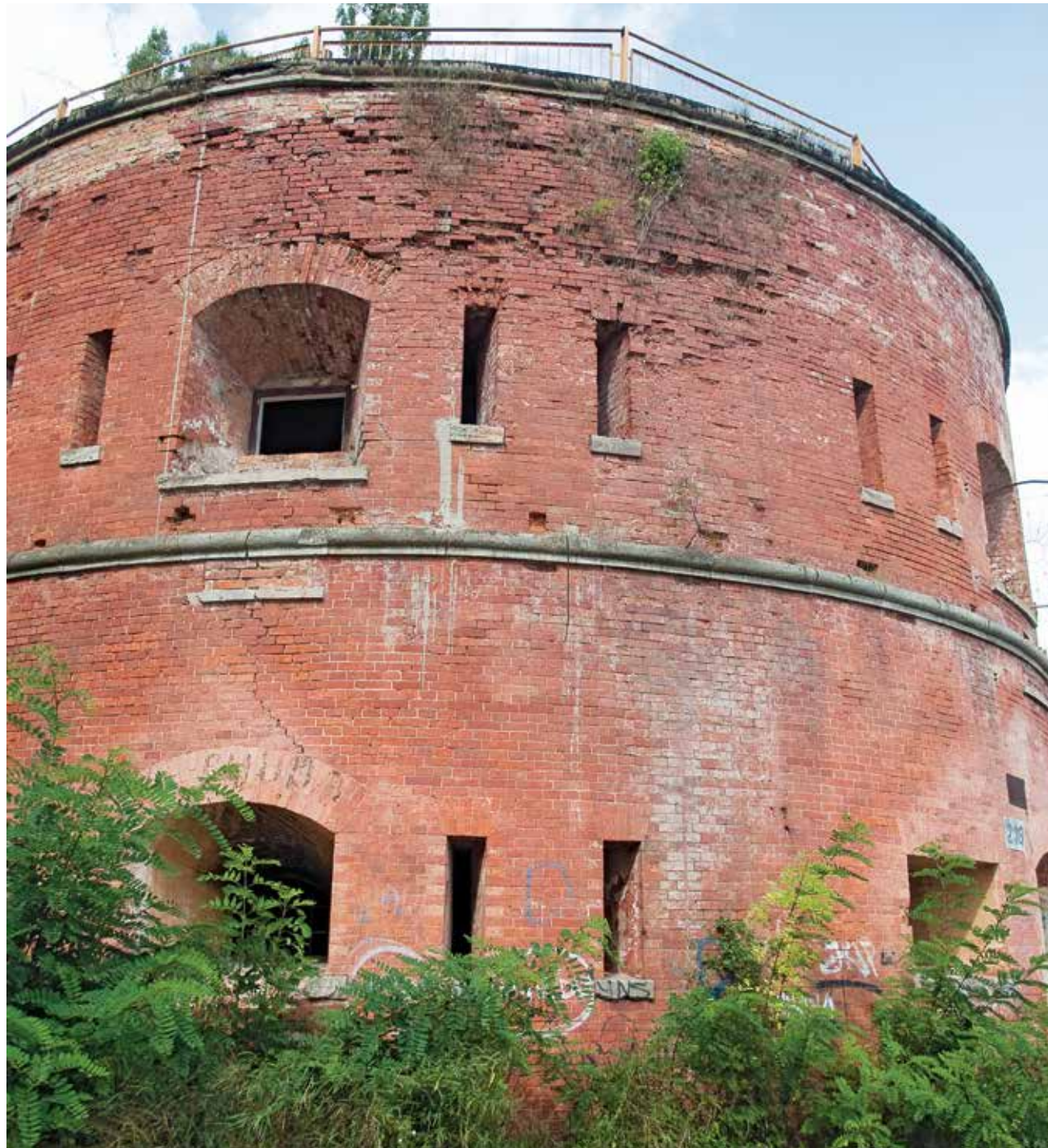
Korona Utracka

Gruntowna modernizacja twierdzy przeprowadzona przez Rosjan w latach 1832-1841 spowodowała podwyższenie wału Korony Utrackiej. Rozbudowę oparto na starej koronie o nietypowym narysie. Ciekawostką stanowi fakt, że obwód wewnętrzny twierdzy po usypaniu wału zewnętrznego na postawach wcześniej istniejących koron, został przystosowany do obrony bliskiej, co podyktowane było donośnością ówczesnej artylerii, a obrona miała nie dopuszczać przeciwnika do środka twierdzy. Cytadela i obwód zewnętrzny otoczone zostały ścianką strzelecką, zwaną murem Carnota. Mur od strony zewnętrznej jest gładki, posiada pionowe szczeliny jako strzelnice dla piechoty. Od wewnątrz posiada wnęki. W każdej wnęce znajdują się trzy strzelnice. Szlak niebieski po Koronie Utrackiej jest najwęższy, dlatego wędrując nim należy zachować szczególną ostrożność.

Kojec Meciszewskiego

W trakcie budowy koszar, na wschód od Wieży Czerwonej wzniesiono czterokondygnacyjną kaponierę z ponad 30 osiami artyleryjskimi i strzelnicami karabinowymi. Działobitnia zbudowana na planie wydłużonej litery U przylega w szyi do muru budynku koszarowego. Jej zadaniem była obrona skrzydeł budynku koszarowego po jego obu stronach. Podczas działań wojennych w sierpniu 1915 roku na skutek ostrzału artyleryjskiego dwie górne kondygnacje zostały poważnie uszkodzone, a następnie rozebrane. Po odzyskaniu niepodległości kaponierze nadano imię płk. Meciszewskiego, budowniczego twierdzy z czasów Księstwa Warszawskiego. W okresie powojennym mieściło się tu kasyno żołnierskie. Na tarasie odbywały się imprezy taneczne i kulturalne, a od wyciętej z blachy sylwetki rycerza umieszczonej na tarasie pochodzi nazwa zwyczajowa „pod Rycerzem”.

Kościół Św. Barbary – dawny lazaret

Historia świątyni w Twierdzy Modlin sięga 1829 roku, kiedy to Rosjanie wybudowali cerkiew według projektu świątyni św. Aleksandra Newskiego z Cytadeli Warszawskiej. W dwudziestoleciu międzywojennym cerkiew prawosławna została przemianowana na kościół katolicki garnizonowy.

W czasie wojny został on lekko uszkodzony. Mógł być wyremontowany, jednak ze względu na sytuację polityczną w Polsce w latach pięćdziesiątych XX w. świątynia została rozebrana.

Jedyną pozostałą po niej pamiątką są dwa zwieńczające wieżę krzyże.

Po zlikwidowaniu jednostek wojskowych okoliczni mieszkańcy zaadoptowali barak przy ulicy Szpitalnej 21 na kaplicę. 29 czerwca 2007 roku została tu erygowana dekretem księdza biskupa Piotra Libery parafia św. Barbary.

Wieża (Baszta) Michałowska

Znajduje się w sąsiedztwie mostu na Narwi.

Powstała ok. 1838 r. Pierwotnie stanowiła samodzielną wieżę artyleryjską otoczoną fosą z pomieszczeniami na dwóch kondygnacjach. W II poł. XIX w. fosę zasypano, a wieżę przykryto nasypem ziemnym (obecnie nasyp jest zdjęty). Baszta wyposażona jest w prochownię. Wraz z nią i wałem ziemnym stanowiła odrębny fort, którego załoga kontrolowała drogę rzeczną do twierdzy. Trzeba pamiętać, że do momentu powstania zapory w Dębem (lata 50. XX w.), tutejszy trakt rzeczny był często uczęszczany (do twierdzy spławiano żywność i uzbrojenie). Baszta służyła również do kontroli jedynej drogi lądowej z Warszawy do twierdzy. Obecnie stanowi własność prywatną.

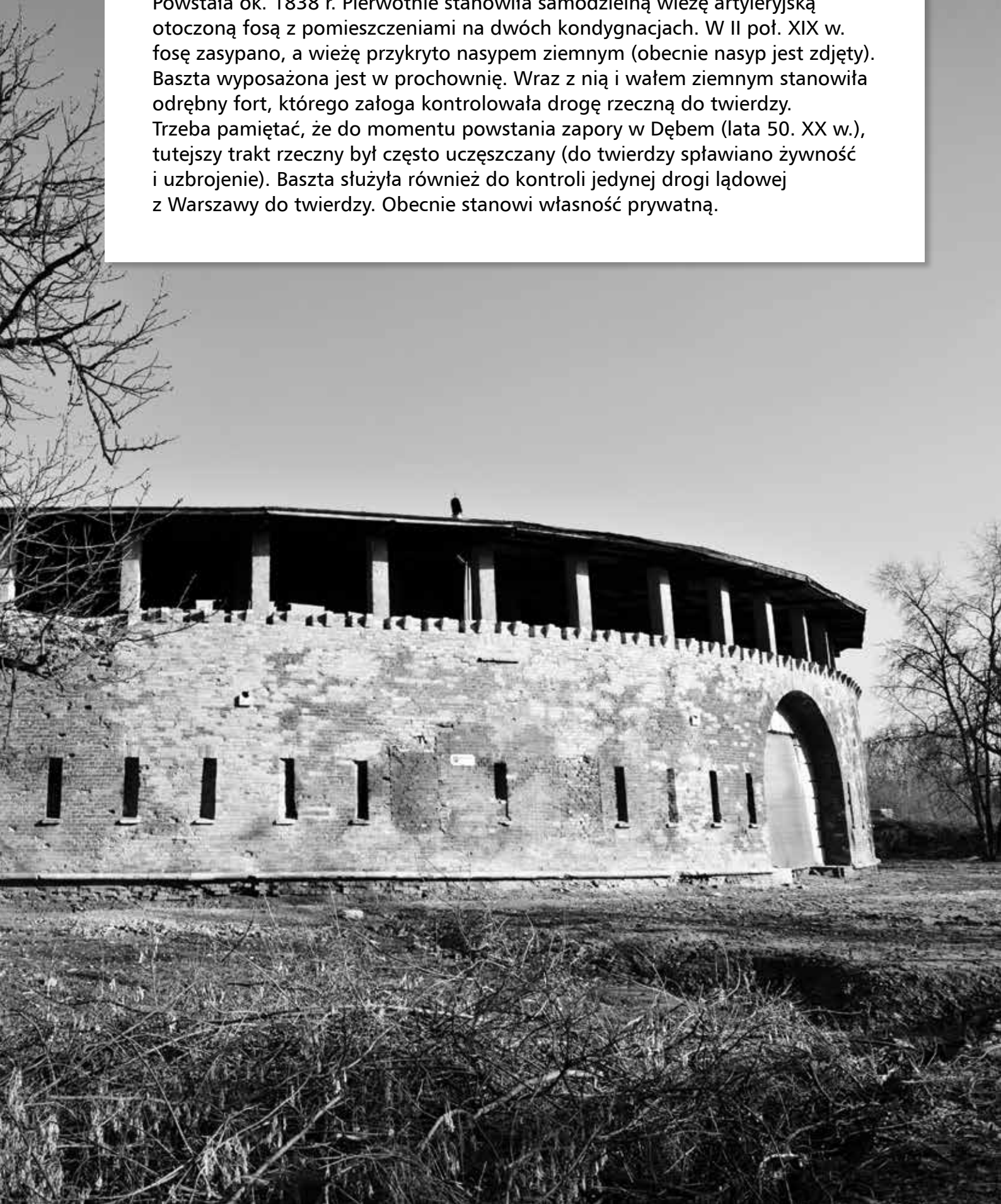
Elewator, młyn, piekarnia (ciąg aprowizacyjny)

Twierdza Modlin była obiektem samowystarczalnym. Żywność sprowadzano z Cesarstwa Rosyjskiego rzekami: Bugiem i Narwią. Omawiane budynki powstały w czasie rozbudowy twierdzy w XIX w. Pierwszy z nich to dwukondygnacyjna działobitnia w kształcie litery J. Nie rezygnując z funkcji obronnej, urządzono w nim elewator zbożowy i siłownię parową. Następne budynki to młyn, magazyn mąki i kaszy oraz piekarnia. Wszystko to razem tworzyło linię technologiczną służącą do wypieku pieczywa dla załogi twierdzy. W piekarni, korzystając z niektórych urządzeń pamiętających czasy rosyjskie, wypiekano smaczne pieczywo jeszcze do 1994 r. Obiekty wraz z działobitnią Dehna stanowią własność Fundacji Park Militarny Twierdzy Modlin i za opłatą są udostępniane turystom.

Białe Bloki

Zbudowano je w latach 30. XX wieku. Przeznaczone były dla kadry polskiego wojska. Ich nazwa pochodzi od koloru cegieł na elewacjach budynków. Białe Bloki nazywane są też Blokami Piłsudskiego.

ZABYTKI

Brama Kadetów

Brama Kadetów to, innymi słowy, brama strzegąca dawniej wjazdu na teren cytadeli od strony północno-zachodniej. Nazwę zawdzięcza Korpusowi Kadetów, który mieścił się w tej części koszar. Korpus Kadetów – elitarna szkoła przygotowująca przyszłych oficerów Wojska Polskiego znajdował się tu w latach 1919-1926.

Rawelin

Wewnętrzny obwód obronny złożony m. in. z ziemnych umocnień to najstarsza część Twierdzy Modlin. Powstał w latach 1806-1807, a potem był modernizowany (w latach 1811-12 i po 1831 r.). Rawelin naprzeciwko Bramy Północy usypano na planie trójkąta, osłaniając kurtynę w fosie twierdzy. Znajdujące się tu w czasach napoleońskich umocnienie ziemne miało inny narys.

SPACERY

SPACERY

Nowy Dwór Mazowiecki to doskonałe miejsce do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Zachęcają do tego zabytki i atrakcje turystyczne znajdujące się w centrum miasta, jak też liczne obiekty Twierdzy Modlin. Poniżej proponujemy kilka tematycznych tras spacerowych po Twierdzy Modlin. To miejsce możemy poznać, podążając szlakami turystycznymi: żółtym, zielonym, niebieskim i czerwonym. Przed ruszeniem na szlak proponujemy wizytę w Centrum Informacji Turystycznej (ul. Bałki Murmańskiej 164) i zaopatrzenie się w mapki szlaków (do pobrania też na www.nowydwormaz.pl). Możemy też pospacerować po twierdzy po trasach poniżej opisanych, takich na pół dnia, parę godzin, godzinę... Spacer tropami historii, która się tu dzieła...

Zapraszamy!

SPACERY

Trasa 1: Spacer dla wytrwałych

Spacer dla wytrwałych, to pętla na którą można wejść w trzech miejscach:

1. Brama Ostrołęcka – start najdogodniejszy dla przyjeżdżających pociągiem do stacji Modlin, także dla zmotoryzowanych
2. Centrum Informacji Turystycznej (CIT) – start najdogodniejszy dla przyjeżdżających publiczną komunikacją autobusową i dla zmotoryzowanych
3. Parking przy cmentarzu fortecznym – start najdogodniejszy dla przyjeżdżających samochodami.

Czas przejścia ok. 6 h.

START:

Brama Ostrołęcka (patrz str. 41) – idziemy wzdłuż Narwi, przechodzimy obok Pomnika Marynarki Wojennej (str. 47), podążamy w kierunku Kojca Meciszewskiego (str. 48). Wchodzimy na taras widokowy, z którego podziwiamy ogromny Spichlerz (str. 33). Schodzimy schodami, idziemy dalej w dół Wisły po prawej stronie na wysokiej skarpie widać budynek koszarowca wraz z Wieżą Czerwoną (str. 75) oraz po przejściu kilkudziesięciu metrów Elewator wraz z widoczną windą. Metalowymi schodami ostrożnie wchodzimy na skarpe, przechodzimy obok Białych Bloków. Idziemy wzdłuż budynku 94, skręcamy w lewo w kierunku dawnej łaźni i pralni garnizonowej (obiekt zrewitalizowany – obecnie Royal Hotel). Idziemy dalej ulicą Szpitalną, po prawej stronie widać carskie bloki wybudowane dla kadry podoficerskiej, betonową prochownię (po prawej od prochowni – znajduje się supermarket oraz bankomat). Idąc dalej prosto, mijamy dawny lazaret (obecnie kościół św. Barbary). Dochodzimy do Reduty Napoleona – szlakiem niebieskim wędrujemy po Koronie Utrackiej – tutaj zachowujemy ostrożność! Z punktu widokowego możemy popatrzeć na Wisłę oraz most drogowy Obrońców Modlina z 1939 r. Przechodzimy nad działobitnią podwałową, schodzimy z Korony Utrackiej (str. 47) i szlakiem niebieskim podążamy do ul. Bema. Skręcamy w lewo i dochodzimy do cmentarza fortecznego (3 miejsce startowe, str. 42). Po zwiedzeniu cmentarza wracamy do ul. Bema i idziemy cały czas prosto w kierunku ul. Malewicza. Skręcamy w lewo, po prawej stronie widać carskie osiedle wybudowane dla kadry oficerskiej z przełomu XIX i XX wieku (str. 32). Dochodzimy do ulicy Chrzanowskiego, skręcamy w prawo i idziemy do GKO (str. 20) oraz CIT. W CIT można zaopatrzyć się w dodatkowe materiały oraz odwiedzić Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin (str. 77). Dalej kierujemy się na szlak żółty, przechodzimy obok Pomnika Obrońców Modlina i dochodzimy do szlaku czerwonego. Wędrujemy nim do Wieży Czerwonej po drodze mijając Bramę Północy (str. 31), Bramę Kadetów (w budynku koszarowca, str. 53) oraz Bramę Poniatowskiego (str. 29). Wchodzimy na taras widokowy. Schodzimy z Wieży Czerwonej, wracamy do bramy Kadetów – tu porzucamy czerwony szlak i idziemy szutrową drogą wzdłuż koszar, po 800 metrach wracamy na szlak czerwony, który doprowadzi nas z powrotem do Bramy Ostrołęckiej. Proponowane miejsca odpoczynku: Taras na Kojcu Meciszewskiego, Royal Hotel, punkt widokowy na Koronie Utrackiej, CIT, teren pod Wieżą Czerwoną.

Spacer dla wytrwałych możemy modyfikować według naszych możliwości i chęci...

Proponujemy trzy krótsze szlaki tematyczne.

SPACERY

Trasa 2: Spacer Nadrzeczny

Czas przejścia ok. 3 h.

START:

Brama Ostrołęcka – idziemy wzdłuż Narwi, przechodzimy obok Pomnika Marynarki Wojennej, podążamy w kierunku Kojca Meciszewskiego. Wchodzimy na taras widokowy, z którego podziwiamy ogromny Spichlerz. Z tarasu możemy zejść schodami – tutaj zachowujemy ostrożność! – dalej idziemy w dół Wisły po prawej stronie na wysokiej skarpie widać budynek Koszarowca wraz z Wieżą Czerwoną oraz po przejściu kilkudziesięciu metrów Elewator wraz z pozostałościami windy. Metalowymi schodami wchodzimy na skarpe, przechodzimy obok Białych Bloków, skręcamy w prawo w ul. Mickiewicza. Po lewej stronie widać działobitnię gen. Dehna, a po prawej, w części, ciąg aprowizacyjny oraz z daleka sylwetkę Wieży Czerwonej. Dochodzimy do ul. 29 Listopada, potem do ul. Bema, skręcamy w prawo i dochodzimy do szlaku czerwonego. Szlakiem czerwonym kierujemy się do Wieży Czerwonej, po drodze mijając Bramę Kadetów oraz Bramę Poniatowskiego. Wchodzimy na taras widokowy. Schodzimy z Wieży Czerwonej, wracamy do bramy Kadetów. Kierujemy się ponownie na szlak czerwony, którym wracamy do Bramy Ostrołęckiej, po drodze mijając Bramę Północy.

Proponowane miejsca odpoczynku:

Taras na Kojcu Meciszewskiego,
teren pod Wieżą Czerwoną.

SPACERY

Trasa 3: Spacer śladami napoleońskimi

Czas przejścia ok. 1,5–2 h.

START:

Centrum Informacji Turystycznej
ul. Bałki Murmańskiej 164 – wędrujemy szlakiem łącznikowym żółtym. Dochodzimy do rozgałęzienia szlaków. Po lewej stronie widać Bramę Północy, a po prawej Rawelin. Kierujemy się na szlak czerwony, wchodzimy na obwód wewnętrzny (nasyp ziemny budowany w okresie napoleońskim). Po lewej stronie widać Prochownię z 1811 r., która została przebudowana w 1899 r. Porzucamy szlak czerwony, skręcamy w prawo na szutrową drogę. Idziemy wzdłuż Koszarowca i dochodzimy do Bramy Poniatowskiego (ks. Józef Poniatowski był dowódcą części V korpusu Wielkiej Armii w wyprawie Napoleona na Moskwę w 1812 r.). Wchodzimy na Wieżę Czerwoną. Schodzimy z wieży widokowej i szlakiem czerwonym idziemy do ul. 29 Listopada, którą wędrujemy aż do ul. Szpitalnej. Ulicą Szpitalną dochodzimy do Reduty Napoleona, potem kierujemy się na szlak niebieski, którymi idziemy po Koronie Utrackiej. Schodzimy z Korony Utrackiej i dalej szlakiem niebieskim idziemy do ul. Obrońców Modlina. Skręcamy w prawo i wchodzimy do cukierni Szarowa na napoleonkę. Wychodząc z cukierni kierujemy się w prawo, potem w lewo, aby dojść do ulicy 29 listopada (tutaj znajduje się supermarket oraz bankomat). Ulicami 29 Listopada, a następnie Bema kierujemy się w stronę Parku – aleją parkową wracamy do CIT.

Proponowane miejsca odpoczynku:
punkt widokowy na Koronie Utrackiej,
Kawiarnia Szarow.

SPACERY

Trasa 4: Spacer Rosyjski

Czas przejścia ok. 2h.

START:

Cmentarz Wojskowy – ulicą Bema idziemy prosto, aż do ul. Malewicza. Ulicą Malewicza wędrujemy do ul. Chrzanowskiego – po prawej stronie widać carskie osiedle oficerskie z przełomu XIX i XX wieku. Skręcamy w prawo i idziemy do Garnizonowego Kasyna Oficerskiego oraz CIT. W CIT można zaopatrzyć się w dodatkowe materiały. Dalej kierujemy się na szlak żółty, przechodzimy obok Pomnika Obrońców Modlina i dochodzimy do szlaku czerwonego. Szlakiem czerwonym wchodzimy na obwód wewnętrzny i dochodzimy do Koszarowca. Porzucamy szlak czerwony, skręcamy w prawo, idąc drogą szutrową. Po drodze mijamy Bramę Północy, Bramę Kadetów oraz Bramę Poniatowskiego. Dochodzimy do Wieży Czerwonej – wchodzimy na taras widokowy, z którego widać Spichlerz oraz w części dziedziniec Koszarowca. Wracamy pod bramę Kadetów na szlak czerwony, którego kierujemy się w lewo na szlak niebieski. Przechodzimy obok ciągu aprowizacyjnego (widoczna jest piekarnia oraz magazyn zbożowy – teren obecnie znajduje się w rękach prywatnych) oraz działobitni gen. Dehna. Idziemy ul. Mickiewicza w kierunku dawnej łaźni i pralni garnizonowej (obecnie Royal Hotel). Skręcamy w ul. Kadetów, przechodzimy obok Prochowni z 1900 r. i idziemy ul. Szpitalną do ul. Bema (tutaj znajduje się supermarket oraz bankomat). Skręcamy w lewo i wracamy na Cmentarz.

Proponowane miejsca odpoczynku:
CIT, teren pod Wieżą Czerwoną,
Kawiarnia Szarow.

SPACERY

Trasa 5: szlak Baśki Murmańskiej

Od 8 września 2012 r. biały miś nie kojarzy się już turystom tylko z Krupówkami, a Wojtek nie jest jedynym znanym niedźwiedziem związanym z polską armią. W Twierdzy Modlin na stałe zamieszkała Baśka Murmańska: skierowany szczególnie do najmłodszych produkt turystyczny przygotowany przez Miasto Nowy Dwór Mazowiecki i Lokalną Organizację Turystyczną Trzech Rzek. Baśka Murmańska to niedźwiedzica polarna, która w pierwszej połowie XX w. trafiła z mroźnego wschodu z polskimi żołnierzami do modlińskiej fortyfikacji. Jej losy spisał Eugeniusz Małaczewski. Więcej o niej przeczytasz na stronie 84 informatora. Baśka doczekała się w Twierdzy Modlin specjalnego, misiowego szlaku. Dzieci i młodzież wyposażone w mapy, rymowane wskazówki i specjalną krzyżówkę, które są dostępne w informacji turystycznej i Internecie, przemierzają Twierdzę, szukając figurek białych niedźwiedzi ustawionych w różnych punktach dzielnicy. Nie jest to tradycyjne zwiedzanie, ale przygoda podobna do gry miejskiej. Figurki misiów znajdują się w miejscach łatwo dostępnych dla najmłodszych i wartych zobaczenia, ukazujących wyjątkowość Twierdzy. Część z nich znajduje się w lokalizacjach, w których można chwilę odpocząć i wrzucić coś na ząb. Zaczynij swoją przygodę z Baśką w Centrum Informacji Turystycznej przy ul. Baśki Murmańskiej 164 (patrz strona 20). Tam odbierzesz mapę i kartę do gry. Możesz je także wydrukować ze strony www.baskamurmanska.pl. No i nie zapomnij polubić Baśki na Facebooku: www.facebook.com/baskamurmanska. Dzieci lubią misie, misie lubią dzieci!

Trasa 6: Filmowo

Filmowy spacer najlepiej rozpocząć w pociągu wjeżdżającym na stację Modlin. W filmie „Tam i z powrotem” Jurek (Jan Frycz) wysiada z pociągu w Głusku. To stacja w Modlinie. W filmie zagrała też ulica Mieszka I. Właśnie tą ulicą, po wyjściu ze stacji, idziemy na zachód do Twierdzy Modlin. Po mniej więcej 1000 metrach wyrasta przed nami Brama Ostrołęcka. Ten obiekt grał w pierwszej scenie filmu „Pułkownik Kwiatkowski”. Niestety brama jest zamknięta. Musimy iść ulicami Kraszewskiego i Chłodną do innej bramy, Bramy Kolejowej, którą wchodzimy na teren Twierdzy Modlin. Skręcamy w lewo i ulicą Kalenkiewicza idziemy w kierunku Narwi, do ulicy I Pułku Lotnictwa Myśliwskiego. Teraz idziemy w kierunku zachodnim, po lewej ręce mamy Narew, a po prawej na wysokiej skarpie budynek koszar. Po przejściu mniej więcej 400 metrów dochodzimy do Kaponierę płk Meciszewskiego.

Temu budynkowi warto się przyjrzeć, by odnaleźć ślady po produkcji filmowej z 1975 (napisy na ścianie od strony schodów wiodących ku budynkowi koszar). W Twierdzy w 1975 r. powstawał film „Jarosław Dąbrowski”. Jednym z kilku planów były: kaponiera, Brama Napoleona i Spichlerz. Na potrzeby produkcji wybudowano nawet „most” przez Narew. Schodami, które też zagrały w tym filmie, podchodzimy pod budynek koszar, pod Bramę Napoleona (miłośnicy serialu „Kryminalni” rozpoznają to miejsce). Następnie wchodzimy na taras wieńczący Kaponierę płk. Meciszewskiego. Przed nami panorama ujścia Narwi do Wisły zdominowana ruinami Spichlerza. To chyba jeden z najbardziej „filmowych” obiektów na naszym terenie. Zamek Horeszków w „Panu Tadeuszu” Andrzeja Wajdy otwiera listę produkcji, w których grała ta budowla. Inne to między innymi: „Cudzoziemiec”, „Jarosław Dąbrowski”, „Złota Kaczka”, „Avalon”. Lista jest bardzo długa. Po nasyceniu się widokiem z tarasu schodami wracamy nad rzekę,

kierujemy się ścieżką zgodnie z biegiem Wisły. Po mniej więcej 250 metrach dochodzimy do metalowych schodów, którymi wchodzimy na wysoką wiślaną skarpę. Jesteśmy przy Białych Blokach, gdzie natrafiamy na niebieski szlak, którym kierujemy się w kierunku północno-wschodnim. Po 80 metrach docieramy do działobitni Dehna. Budynek ma kształt podkowy, grał w jednej ze scen „Wesela” Andrzeja Wajdy. Tu też kręcono pierwsze sceny polsko-czeskiej komedii „Operacja Dunaj”. Vis-a-vis działobitni znajduje się tak zwany ciąg aprowizacyjny, w ostatnich latach prawdziwe filmowe zagłębienie. Aby tam zajrzeć, należy umówić się z właścicielem (www.twierdzamodlin.pl) lub skorzystać z weekendowego udostępniania turystom indywidualnym miejsca zwanego Park Military Twierdzy Modlin. Jak tam dojść od Działobitni Dehna? Trzymamy się niebieskiego szlaku, aż do miejsca, w którym niebieski spotyka się z czerwonym. Znajdujemy się na ulicy Bema. Tu zostawiamy niebieskie znaki i ruszamy czerwonym szlakiem w kierunku widocznego już budynku koszar. Dochodzimy do cytadeli i jesteśmy w miejscu, które zagrało między

innymi w „Bitwie Warszawskiej 1920”, „Czasie Honoru”. Idziemy zgodnie ze znakami szlaku wzdłuż budynku cytadeli, by po 50 metrach dojść w okolice bramy Poniatowskiego. Skąd znamy ten obiekt? Oczywiście, obok wspomnianej już „Bitwy Warszawskiej 1920”, z „CK Dezerterów”. Aż do Wieży Tatarskiej, końca czerwonego szlaku, towarzyszy nam sceneria znana z wielu filmów. Naprzeciwko wieży znajduje się wejście do Parku Military Twierdzy Modlin, w którym powstawały takie filmy jak: „CK Dezerterzy”, „W ciemności”, „Róża”, „Szpital nad Sommą”, „Bitwa Warszawska 1920”, serial „Przeprowadzki” i wiele innych. Po zwiedzeniu tego magicznego miejsca wracamy czerwonym szlakiem do niebieskiego, by kierując się na północny-wschód dotrzeć przez park do Kasyna Oficerskiego. Ten budynek to kolejny bardzo filmowy obiekt. Tu powstawały między innymi sceny do: „Kochaj i tańcz”, „Pułkownika Kwiatkowskiego”, „Sprawy Gorgonowej” i jeszcze kilku innych produkcji. W pobliżu Kasyna znajduje się Centrum Informacji Turystycznej. Przed Centrum umieszczono tablicę informacyjną szlaku „Mazowsze na filmowo”. Przy tablicy kończymy spacer.

WARTO ZOBACZYĆ

PUNKTY WIDOKOWE

Wieża Czerwona

Budowla pnie się na wysokość 45 m nad lustrem wody, roztacza się z niej wspaniały widok na okolicę, w tym na ruiny neorenesansowego spichlerza. Przy dobrej pogodzie z tarasu widokowego można dostrzec Warszawę. Czynna w godz. 10.00–18.00 w weekendy, w sezonie turystycznym. Informacje na www.fundacjanaszahistoria.pl.

Punkt widokowy przy Restauracji Borodino

Wspaniały widok roztacza się z jedenastometrowego kopca, usytuowanego na terenie Hotelu Modlin Conference & SPA. Kopiec zlokalizowany jest w bezpośrednim sąsiedztwie wytwornej hotelowej restauracji Borodino i stanowi znakomity punkt widokowy, miejsce z którego można podziwiać piękną panoramę okolicy oraz Warszawy, a także mur Carnota okalający Twierdzę Modlin.

Punkt widokowy przy Hotelu Royal

Zapraszamy do zjedzenia posiłku lub wypicia kawy w romantycznej scenerii tarasu widokowego Hotelu Royal, z którego rozpościera się wspaniały widok na ujście Narwi do Wisły. Stąd także widać oba mosty oraz zabytkowy spichlerz. Przy bezchmurnej pogodzie można nawet zobaczyć Pałac Kultury.

WARTO ZOBACZYĆ

Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin

W Twierdzy Modlin przy ul. Bałki Murmańskiej 164 (Informacja Turystyczna) – znajduje się Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin. Trzeba wiedzieć, że w czasie II wojny światowej Twierdza Modlin broniła się o jeden dzień dłużej niż Warszawa i skapitulowała 29 września 1939 r. W muzeum zgromadzono pamiątki i eksponaty dotyczące historii Twierdzy Modlin, od czasów carskich do współczesności. Są to: uzbrojenie i sprzęt wojskowy, mundury, chorągwie, orderzy, mapy, fotografie. W tym miejscu kształtuje się świadomość historyczna, duma i godność narodowa.

Czynne:

wtorki, czwartki, soboty i niedziele: 10.00–16.00

pozostałe dni: po umówieniu telefonicznym

Kontakt: 504 224 614

Wstęp: 2,5 PLN ulgowy, 5 PLN normalny

AKTYWNY WYPOCZYNEK

AKTYWNY WYPOCZYNEK

Nad wodą i na wodzie

Nowy Dwór Mazowiecki to prawdziwy raj dla miłośników wędkowania. Wody Wisły i Narwi obfitują w wiele gatunków ryb. Władcami nowodworskich rzek są sumy. Największe łwione tu okazy osiągają kilkadziesiąt kilogramów. W nowodworskich wodach spotkasz też szczupaki, płocie, okonie. Każdej zimy na terenie dawnej stoczni kwitnie wędkarstwo podlodowe. Namiary na Polski Związek Wędkarski znajdziesz na końcu informatora. W sezonie letnim można wypocząć na plaży przy Wodnym Ochotniczym Pogotowiu Ratunkowym (na wysokości ul. Sukiennej), spacerować lub jeździć rowerem nadnarwiańską promenadą, jak również pokonać rzekę kajakiem. WOPR oferuje także rejsy widokowe katamaranem. Kontakt do wypożyczalni kajaków oraz WOPR na końcu, w dziale teleadresy.

Rajdy rowerowe

Nowy Dwór Mazowiecki w sposób szczególny upodobał sobie kolarze. Co roku odbywa się tu co najmniej kilka maratonów rowerowych. Najbardziej popularne z nich to: Poland Bike Marathon i Międzynarodowy Wyścig Kolarski Dookoła Mazowsza. Nowodworski rodowód ma także najlepszą polską drużynę kolarską według klasyfikacji Międzynarodowej Unii Kolarskiej – BDC MarcPol Team (dane z 2012 r.). Nowy Dwór Mazowiecki jest także otwarty na rowerzystów-amatorów.

Więcej wydarzeń znajdziesz na www.nowydwormaz.pl.

W Nowym Dworze Mazowieckim wolny czas można spędzić na wiele sposobów. Do aktywnego wypoczynku zachęcają liczne obiekty sportowe, bliskość rzek, dobre warunki do wycieczek rowerowych i bogata oferta imprez sportowych organizowanych na terenie miasta.

CIEKAWOSTKI

Baśka Murmańska

Karty historii Twierdzy Modlin są zapisane wieloma barwnymi opowieściami. Jedną z nich niewątpliwie są dzieje Baśki Murmańskiej. Kim była Baśka? Nie kobietą, lecz... białą niedźwiedzicą, która miała nawet okazję osobiście poznać Józefa Piłsudskiego. Co miała wspólnego z Twierdzą? Urodziła się „pod ciemną gwiazdą polarną.” W 1919 r. na targu w rosyjskim Archangielsku kupił ją jeden z przebywających tam polskich żołnierzy. Chciał w ten sposób zaimponować kobiecie, o której względy konkurował z włoskim kapitanem. Nie przewidział jednak, jak daleko idące skutki może mieć to zdarzenie. Baśka zadarła z psem dowódcy wszystkich wojsk Ententy na Murmanie. W efekcie przydzielono ją do Baonu Wojska Polskiego (zwanego Baonem Murmańskim) jako „córkę regimentu”. Tam została wytresowana przez jednego z kaprali i z czasem stała się jednym z żołnierzy, zachowującym się jak oni. Wraz z nimi przyłączyła się do parowca do Gdańska, a stamtąd trafiła do Twierdzy Modlin. Tu mieszkała wraz z wojskowymi i zażywała kąpiele w wodach tutejszych rzek. Podczas wojskowej defilady na warszawskim Placu Saskim salutowała(!) przed samym Piłsudskim. Baśka zginęła tragicznie. W okolicach Nowego Dworu Mazowieckiego została zabita przez chłopca, który chciał z niej zrobić futro dla swojej żony. Losy Baśki spisał Eugeniusz Małaczewski w książce „Dzieje Baśki Murmańskiej. Historia białej niedźwiedzicy.”

Publikacja jest dostępna na www.baskamurmanska.pl.

Na szlaku cesarzy, królów, wielkich wodzów i poetów

Cesarz Francuzów w latach 1804-1814, wytrawny strateg – Napoleon Bonaparte wiedział, że do prowadzenia skutecznej ofensywy niezbędne będzie stworzenie odpowiedniego zaplecza. Postanowił, doceniając położenie Modlina, wybudować tutaj twierdzę mającą pierwotnie służyć jako magazyn żywności. Decyzję o budowie twierdzy w Modlinie Napoleon podjął w grudniu 1806 r. Niewątpliwie zaprojektował twierdzę w sensie koncepcyjnym. Brakuje źródeł o odwiedzinach cesarza w twierdzy, ale z pewnością był w jej pobliżu. W grudniu 1806 r. z dachu domu we wsi Okunin (obecnie dzielnicy Nowego Dworu Mazowieckiego) obserwował bitwę pod Czarnowem. Z kolei car rosyjski, Mikołaj I (1796-1855) był w twierdzy aż siedemnaście razy. To on przemianował ją na Nowogeorgijewsk, czyli twierdzę św. Jerzego – patrona Rosji. Mikołaj I przyjmował tu monarchów europejskich. Modlin był jego dumą. W twierdzy bywali także inni carowie rosyjscy: Aleksander II, Aleksander III i Mikołaj II oraz ostatni cesarz Niemiec, Wilhelm II Hohenzollern (1859-1941). Dwukrotnie w Modlinie był także Fryderyk August III, król saski i książę warszawski. Z modlińską twierdzą związani byli także zasłużeni dla Polski wodzowie: Józef Poniatowski, Józef Chłopicki, Józef Piłsudski i Władysław Sikorski. Wielokrotnie o twierdzy pisał współautor Konstytucji 3 Maja, Julian Ursyn Niemcewicz.

CIEKAWOSTKI

Miasto niejednej roli

Twierdza Modlin, dzielnica Nowego Dworu Mazowieckiego, często „gra” w filmach. Powstało tu kilkanaście filmów, najbardziej znane to: „Pan Tadeusz” i „Wesele” Andrzeja Wajdy, „W ciemności” Agnieszki Holland, „CK Dezerterzy” Janusza Majewskiego czy „Bitwa Warszawska” Jerzego Hoffmana. Obok tych znanych filmów fabularnych powstawały tu też liczne seriale, na przykład: „Przeprowadzki”, „Czas honoru”, „Kryminalni”. Filmowe plenery w twierdzy toprzele wszystkim: Brama Poniatowskiego, ciąg aprowizacyjny na terenie Fundacji Park Militarny, budynek Kasyna oraz tereny pod Wieżą Czerwoną. Kolejnym filmowym miejscem w Nowym Dworze Mazowieckim są malownicze ruiny spichlerza, w których powstawały między innymi sceny do „Pana Tadeusza”, „Avalonu”, „Kryminalnych” i kilku teledysków. Na lotnisku powstawało „Quo vadis”. Centrum miasta też użyczało swych ulic i budynków w kilku produkcjach, między innymi był to „Sukces”. W kilku produkcjach brały też udział nowodworskie mosty. Warto sprawdzić, jak magia kina zmienia rzeczywistość.

OKOLICZNE FORTY

OKOLICZNE FORTY

Twierdza Modlin to nie tylko koszary obronne, obwód wewnętrzny i zewnętrzny, ale także całkiem pokaźna liczba fortów. Rozlokowane zostały w dwóch pierścieniach. Pierwsza linia fortów to forty w: Zakroczymiu, Kosewie, Pomiechówku, Janówku, Dębinie, Małocicach, Cybulicach i Grochalach. Te osiem ceglanych fortów wzniesiono w latach 1883-1888. W każdym z nich znajdują się betonowe budowle z okresu modernizacji (1912-1914). Drugą linię fortów rozlokowano w Grochalach, Henrysinie, Strubinach, Janowie, Błogostawiu. Forty drugiej linii powstały w tym samym okresie, kiedy modernizowano pierwszą linię. Budowano je z dużym rozmachem, lecz I wojna światowa zastała je w różnych stadiach powstawania. Rozlokowanie fortów jako nierozłącznych przecież elementów Twierdzy Modlin pokazuje, jak potężna jest to fortyfikacja. Warto również wiedzieć, że w okolicy powstawały innego rodzaju obiekty powiązane z Twierdzą Modlin – cegielnie (np. w miejscowości Mochty-Smok w gminie Zakroczym), gdzie wyrabiano budulec dla gigantycznej fortecy oraz cerkwie (np. w Stanisławowie, gm. Pomiechówek) dla napływających w okolice Modlina osadników prawosławnych. Prezentujemy szerzej jedno z najciekawszych okolicznych fortów.

OKOLICZNE FORTY

Fort I w Zakroczymiu

Znajduje się 200 m na północny wschód od miasta Zakroczym. Powstał pod koniec XIX w. Zachował się w zasadzie niezniszczony (choć przebudowany). Fort otoczony jest fosą i wysokim wałem. Największe wrażenie robi gigantyczna betonowa kaponiera szyjowa (tradycja) oraz dwukondygnacyjne ceglane koszary. Na dziedzińcu fortu znajdują się betonowe, przykryte ziemią kazamaty połączone przejściami podziemnymi o długości ok. 1000 m. Na szczycie jednej z kazamat znajduje się symboliczny kamień-pomnik upamiętniający obrońców fortu z 1939 r. Aby go obejrzeć, należy zaraz po wejściu na teren fortu wspiąć się schodkami z lewej strony bramy. W czasie II wojny światowej Niemcy od strony Zakroczymia przypuścili bezpośredni szturm na twierdzę. Od 11 do 28 września załoga fortu broniła się niemalże do ostatniego żołnierza. Z 270 członków załogi zostało 47. Gdy po wywieszeniu białej flagi obrońcy z rękoma w górze opuszczali kazamaty, Niemcy skierowali na nich miotacze ognia. Zginęli wszyscy, łącznie z dowódcą kpt. Tadeuszem Dorantem. Kwatera obrońców fortu znajduje się na zakroczymskim cmentarzu. W okresie okupacji niemieckiej

na terenie fortu istniał obóz. W 1944 r., kiedy w Warszawie wybuchło Powstanie, w Zakroczymiu przetrzymywano mężczyzn z Rembertowa i innych podwarszawskich miejscowości, którzy mogliby potencjalnie zasilić siły powstańcze. Wówczas mieszkańcy Zakroczymia spontanicznie zorganizowali pomoc więźniom, którym groziła śmierć głodowa. Krystyna Kostrzevska poprosiła komendanta obozu, aby zezwolił na udzielenie pomocy więźniom przez mieszkańców. Komendant zgodził się – pod warunkiem, że będą pomagali tylko członkom swoich rodzin. Nagle okazało się, że większość więźniów jest spokrewniona z mieszkańcami Zakroczymia i okolic. Wywołany z imienia i nazwiska więzień otrzymywał żywność, odzież i słomę do spania. Podawał jednocześnie kartkę z nazwiskiem innego więźnia. Potwierdzeniem pokrewieństwa był sposób witania się – przez uściski, pocałunki. Dzięki „Rodzinie Zakroczymskiej” (bo tak nazwano ten fenomen) nie doszło do katastrofy humanitarnej 12 tys. więźniów. Po wojnie fort służył m. in. jako żwirownia, spółdzielnia, zakłady przetwórstwa owocowo-warzywnego. Fort można zwiedzać jedynie z przewodnikiem w grupach zorganizowanych. Należy kontaktować się z Towarzystwem Przyjaciół Twierdzy Modlin.

OKOLICZNE FORTY

Fort III w Pomiechówku

Fort różni się od tego w Zakroczymiu. Zresztą nie ma dwóch identycznych fortów. Rosjanie modyfikowali projekty do warunków terenowych. Fort w Pomiechówku jest bardzo dobrze zachowany. Narys fortu ma kształt trapezu, w którego centralnej części znajdują się koszary szyjowe. Znajdują się tam cztery dziedzińce wewnętrzne przedzielone, krytymi ziemią, kazamatami. Na terenie fortu znajdują się schrony, tradytory, kaponiera. Fort otoczony jest drutem kolczastym. Podczas II wojny światowej znajdował się na jego terenie niemiecki obóz koncentracyjny. Zginęło tu 50 000 ludzi. Na ścianach wewnątrz fortu zachowały się dramatyczne napisy więźniów. Ludzie przebywali w pomieszczeniach fortu w ciemności, na betonie, nieraz po kostki w wodzie. Traktowani byli z niebywałym okrucieństwem. Ciała więźniów były masowo zakopywane na zapleczu fortu. Gdy stało się jasne, że Niemcy przegrają wojnę, rozpoczęli zacieranie śladów. Zwłoki palono. Zwiedzając fort w Pomiechówku, należy pamiętać o tym, że to miejsce kaźni. Od 1952 r. do 2006 r. fort był składnicą amunicji Wojska Polskiego. Fort znajduje się przy drodze na Serock, jadąc od Nowego Dworu Mazowieckiego po prawej stronie widać ogrodzenie fortu. Zwiedzać można go jedynie z przewodnikiem. Należy kontaktować się w tym celu z Towarzystwem Przyjaciół Twierdzy Modlin.

PRZYRODA

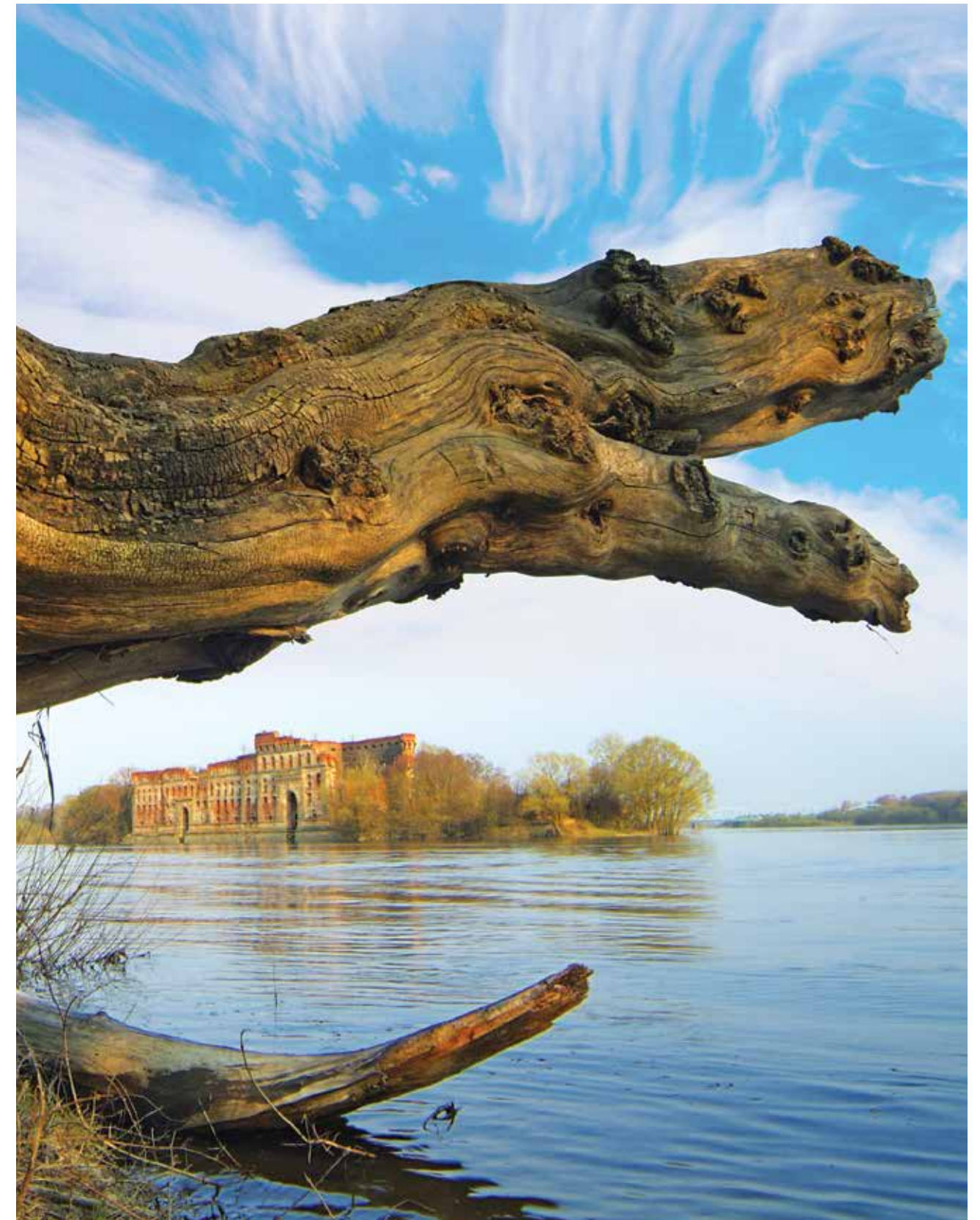

PRZYRODA

Pomniki przyrody

Nowy Dwór Mazowiecki – Modlin Twierdza słynie nie tylko z zabytków murowanych, ale można się tu natknąć także na pomniki przyrody.

Status ten posiada potężna Topola Biała przy wejściu na cmentarz forteczny.

NATURA 2000

Forty Modlińskie

Obszar obejmuje następujące obiekty:

Fort IV

Janówek

(zimowisko nietoperzy)

Fort V

Dębina

(zimowisko nietoperzy)

Fort XIb

Strubiny

(zimowisko nietoperzy)

Fort XIII

Błogostawie

(zimowisko nietoperzy)

Fort XIVa

Goławice

(zimowisko nietoperzy)

kazamaty sąsiadujące od północy
z Twierdzą Modlin (kolonia rozrodcza)

Forty te wchodzi w skład pierścienia fortecznego wokół Twierdzy Modlin – jednej z największych w Europie budowli tego typu. Historia obiektów fortecznych w tym miejscu (widły Narwi i Wisły) sięga czasów Potopu Szwedzkiego. Budowę Twierdzy w kształcie obecnym rozpoczęto z rozkazu Napoleona.

W II poł. XIX w. dobudowano forty tym samym przekształcając obiekt w tzw. twierdzę fortową. Niektóre jej obiekty do dziś są wykorzystywane przez Wojsko Polskie. Jest to jedno z największych zimowisk mopka w Polsce północnej i wschodniej.

PRZYRODA

Kampinoska Dolina Wisły

Obszar obejmuje odcinek doliny Wisły pomiędzy Warszawą a Płockiem. Pod względem fizjograficznym położony jest w obrębie Kotliny Warszawskiej i częściowo w Kotlinie Płockiej. Wisła na tym odcinku płynie swoim naturalnym korytem o charakterze roztokowym z licznymi łachami i namuliskami. Koryto kształtowane jest dynamicznymi procesami erozyjno-akumulacyjnymi, warunkującymi powstawanie naturalnych fitocenoz leśnych i nieleśnych w swoistym układzie przestrzennym. W dolinie zachowały się liczne starorzecza tworzące charakterystyczną ciągą otoczoną mozaiką zarośli wierzbowych, lasów łęgowych oraz ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk. Północna krawędź doliny jest wyraźnie zarysowana i osiąga wysokość względną dochodzącą do ok. 35 m.

Od strony południowej rozciąga się szeroki taras zalewowy. Obszar obejmuje fragment naturalnej doliny dużej rzeki nizinnej o charakterze roztokowym wraz z charakterystycznym strefowym układem zbiorowisk roślinnych reprezentujących pełne spektrum wilgotnościowe i siedliskowe w obrębie obu tarasów. Jednocześnie obszar jest fragmentem jednego z najważniejszych europejskich korytarzy ekologicznych.

Charakterystycznym elementem tutejszego krajobrazu są lasy łęgowe. Bezpośrednio z korytem Wisły związane są ginące w skali Europy nadrzeczne łęgi wierzbowe i topolowe, których występowanie ograniczone jest do międzywala i starszych wysp. Największe i najcenniejsze fragmenty tych lasów znajdują się w okolicy Zakroczymia w rezerwacie „Zakole Zakroczymskie” oraz na dużych wyspach w rezerwacie „Ławice Kiełpińskie” położonym w gminie Łomianki i dzielnicy Warszawa – Białołęka. Na szczególną uwagę zasługuje ichtiofauna rzeki, która pomimo znacznego jej zanieczyszczenia jest bogata w gatunki. Przetrwała ona i utrzymuje się w stanie zdolnym do samoistnej regeneracji w przypadku zahamowania dalszego pogarszania się stanu siedlisk, w tym przypadku wód. W obrębie obszaru występuje jedna z najliczniejszych w Polsce populacji bolenia. Z korytem rzeki nierozdzielnie związane są stabilne i silne liczebnie populacje bobra oraz wydry. Starorzecza

z kolei stanowią siedlisko życia dla kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Obszar pełni kluczową rolę dla ptaków zarówno w okresie łęgowym, jak i podczas sezonowych migracji.

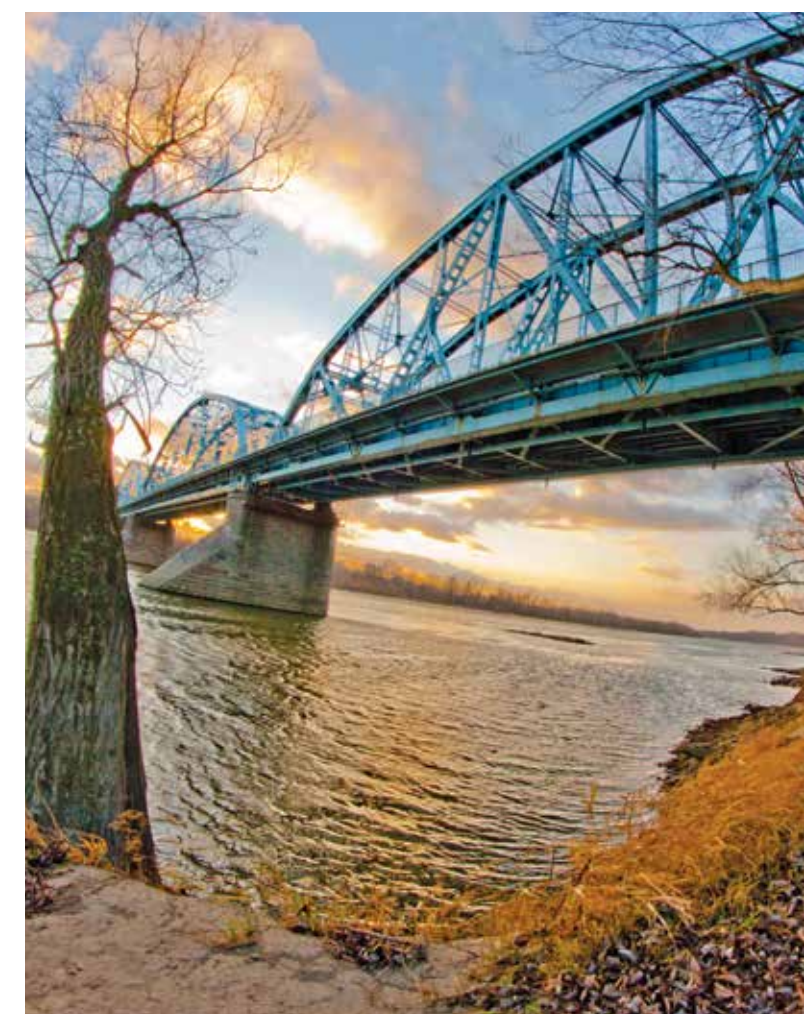

Dolina Środkowej Wisły

Obszar specjalnej ochrony ptaków Dolina Środkowej Wisły obejmuje fragment doliny rzecznej o długości ok. 250 km położony pomiędzy Puławami a Płockiem. Zajmuje on powierzchnię 30 778 ha, z których 27 411 ha zlokalizowanych jest na terenie województwa mazowieckiego, a pozostałe 3 367 ha na terenie województwa lubelskiego. Do ważniejszych miast położnych w pobliżu lub w granicach obszaru Natura 2000 należą: Puławy, Dęblin, Kozienice, Góra Kalwaria, Warszawa, Nowy Dwór Mazowiecki, Zakroczym, Wyszogród i Płock. Dolina Wisły Środkowej położona jest w marginalnej części prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w obrębie niecki brzeźnej, która wyodrębniła się strukturalnie pod koniec górnej kredy w wyniku wypiętrzenia wału środkowopolskiego. Dolina Środkowej Wisły jest fenomenem przyrodniczym na skalę europejską, ze względu na zachowane tu fragmenty lasów łęgowych wierzbowo-topolowych, spotykane obecnie sporadycznie w dolinach dużych rzek, a także obecność znacznych powierzchni porośniętych nadrzeczными zaroślami wierzbowymi, których występowanie wiąże się z powstawaniem świeżych aluwii. Obecność specyficznych środowisk sprawiła, że obszar ten stał się bardzo ważną ostoją ptaków wodno-błotnych. Z uwagi na wysoką liczebność populacji łęgowych przedmiotami ochrony w obszarze są zarówno ptaki zamieszkujące piaszczyste wyspy i ławice (ohar, mewa czarnogłowa, mewa siwa, śmieszka,

rybitwa rzeczna, rybitwa białoczelna, ostrygojad, sieweczka obrożna, sieweczka rzeczna, brodziec piskliwy), nadrzeczne skarpy (zimorodek, brzegówka), zarośla nadrzeczne (bączek, podróżniczek, dziwonka), łąki i pastwiska (rycyk, krwawodziób, derkacz, płaskonos) jak i lasy łęgowe (bielik, dzięcioł białoszyi, dzięcioł średni, nurogęś). W przypadku mewy siwej, śmieszki, rybitwy rzecznej, rybitwy białoczelnej, ostrygojada i sieweczki obrożnej obszar stanowi największą krajową ostoję łęgową tych gatunków o kluczowym znaczeniu dla zachowania ich populacji. Dolina Środkowej Wisły jest ważnym na skalę międzynarodową korytarzem migracyjnym, stanowiącym miejsce żerowania i odpoczynku podczas wędrówek ptaków. Do przedmiotów ochrony należy migrująca populacja bociana czarnego oraz zimująca populacja krzyżówki. W trakcie sezonowej migracji w stosunkowo wysokim zagęszczeniu występuje tu m.in. czapla biała oraz czajka i brodziec piskliwy. Jest to ważne zimowisko łabędzia niemego, gągoła, nurogęsia, mewy siwej, śmieszki oraz mewy srebrzystej.

TELEADRESY

NOCLEGI

ROYAL HOTEL****

położony jest w historycznej części Nowego Dworu Mazowieckiego – Twierdzy Modlin. Budynek hotelu jest doskonałym przykładem adaptacji historycznych obiektów powojennych do nowych potrzeb. To miejsce zostało stworzone z myślą o komforcie przybywających tu gości, a wyposażenie i wykończenie wnętrza Royal Hotelu podkreśla jego wyjątkową atmosferę i charakter. Royal Hotel to przede wszystkim wysoki standard obsługi, znakomita, światowa kuchnia, przyjazna i intymna lokalizacja z dala od zgiełku stolicy. Hotel oferuje luksusowe pokoje, klimatyzowane sale restauracyjne oraz konferencyjno-szkoleniowe, bar, centrum rekreacji, fitness club, dostęp do internetu WI-FI w całym obiekcie. Ponadto obiekt dysponuje rozległym terenem ze starodrzewiem, boiskiem, mini golfem, placem zabaw dla najmłodszych oraz kilkoma kucykami. W hotelu można zorganizować: wesela, komunie, chrzciny, inne imprezy okolicznościowe, konferencje, szkolenia, wyjazdy integracyjne, eventy, spotkania biznesowe, a także koncerty i pokazy mody.

ul. Szpitalna 93
05-160 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 188 41 88
e-mail: repcja@royalhotel.pl
www.royalhotel.pl
Płatność także kartą.

Hotel BEST WESTERN Airport Modlin***

znajduje się w samym centrum Nowego Dworu Mazowieckiego, jedyne 20 km od Warszawy. Jest doskonałym miejscem dla osób podróżujących w celach biznesowych, jak również dla tych, których celem podróży jest położone 5 km od hotelu lotnisko w Warszawa-Modlin. Hotel dysponuje 68 komfortowo wyposażonymi pokojami (dla łącznie 110 Gości), w których znajdują się: łazienka z prysznicem, TV Sat, telefon, bezprzewodowy internet WI-FI, sejf, kosmetyki, suszarka. Część pokoi wyposażona jest dodatkowo mini-bar.

ul. Paderewskiego 1c
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 785 71 00
fax +48 22 785 72 00
e-mail: repcja@bwairportmodlin.com
www.bwairportmodlin.com
Płatność także kartą.

NOCLEGI

Hotel Bartnik

znajduje się w centrum Nowego Dworu Mazowieckiego. Oferuje kilkanaście miejsc noclegowych. W pokojach telewizja satelitarna i radio. Do dyspozycji gości hotelowych: restauracja, parking strzeżony. Obsługa w języku rosyjskim i niemieckim. Udogodnienia dla osób niepełnosprawnych.

ul. Bohaterów Modlina 39
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 83 02
tel. kom. +48 608 323 300
e-mail: hotel_bartnikndm@wp.pl
www.bartnik.emeteor.pl

Hotel Elektromex

zlokalizowany jest w ścisłym centrum Nowego Dworu Mazowieckiego. Dysponuje 1 apartamentem, 13 pokojami 1-osobowymi, 7 pokojami 2-osobowymi i 6 pokojami 3-osobowymi. Część z osobnymi łazienkami. W pokojach: telewizory, radio, telefony. Hotel oferuje także pełne wyżywienie: śniadania, obiady, kolacje. W pobliżu parking strzeżony, sklepy, solarium. Obsługa także w języku angielskim.

ul. Bohaterów Modlina 57
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 36 70
faks +48 22 775 36 70
e-mail: hotelelektromex@interia.pl
www.hotelelektromex.emeteor.pl
Płatność także kartą.

NOCLEGI

Hotel Sokołowska***

Hotel Sokołowska zlokalizowany jest jedynie 2 km od Portu Lotniczego Warszawa/Modlin oraz 250 m od stacji kolejowej w Modlinie. Jego położenie sprawia, iż jest doskonałym miejscem na postój i odpoczynek w trakcie podróży po całej Europie i Polsce. Swoim gościom oferuje 15 gustownie urządzonych pokoi z łazienkami, telewizorami LCD, klimatyzacją oraz dostępem do Internetu WI-FI.

ul. Generała Thommee 15
05-102 Nowy Dwór Maz.
tel. kom. +48 508 111 572
www.hotelsokolowska.pl
Płatność także kartą.

Hotelik

znajduje się w zacisznej dzielnicy Nowego Dworu Mazowieckiego – Modlinie Starym, przy rozwidleniu tras 85 i 62 oraz w pobliżu stacji kolejowej Modlin. Stanowi doskonałą bazę wypadową do zwiedzania Twierdzy Modlin, szczególnie na rowerze – dojazd z Modlina Starego do Twierdzy zajmuje kilkanaście minut. Hotelik oferuje 34 miejsca noclegowe w przystępnych cenach, z których większość dysponuje łazienką/wc. Pokoje wyposażone są w telewizory LCD, radia, a w obrębie całej posesji goście mogą korzystać z bezprzewodowego, bezpłatnego Internetu oraz aneksu kuchennego. Gościom zmotoryzowanym zapewnia ogrodzony, zamykany na noc parking. Z tyłu budynku jest duży taras, gdzie można zorganizować grilla i odpocząć w otoczeniu zieleni.

ul. Kopernika 22 (Modlin Górka)
05-102 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 357 10 09
e-mail: kontakt@nowyhotelik.pl
www.nowyhotelik.pl
Płatność także kartą.

Kwatera prywatna – Irena Kotarska

ul. Sportowa 36
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 17 97
tel. kom. +48 600 114 289

Kwatera prywatna – Źródełko

ul. Źródlana 19 (Modlin Górka)
05-102 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 713 19 77
tel. kom. +48 503 490 660

NOCLEGI

Versal apartHotel

stanowi doskonałą ofertę dla turystów szukających noclegów w miejscu gustownym, bezpiecznym i komfortowym, jednocześnie cechującym się niewygórowaną ceną. Hotel oferuje miejsca w pokojach o różnej wielkości jedno-, dwu- i trzyosobowe, których standard nie odbiega od standardu renomowanych hoteli. Pokoje urządzone zostały w nowoczesnym stylu, z wykorzystaniem materiałów najwyższej jakości. Bardzo wygodne łóżka zapewniają niezbędny dla snu komfort. W każdym pokoju znajduje się telewizor, duża łazienka i darmowy dostęp do bezprzewodowego Internetu. Hasło: „Wygoda na każdą kieszeń” idealnie opisuje Versal apartHotel. Ze stacji PKP do hotelu można dotrzeć pieszo w 10 minut. Posiłki można zjeść w tutejszej restauracji.

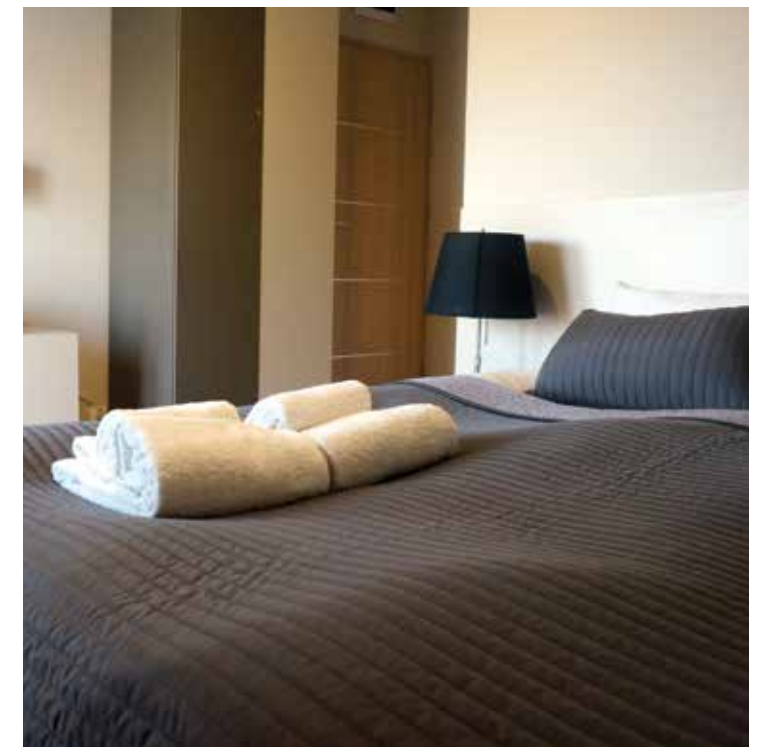
ul. Wojska Polskiego 45a
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 188 41 99, +48 22 371 33 00
e-mail: versal@vp.pl
www.versalhotel.pl
Płatność także kartą.

Villa Modlin Airport

Villę Modlin Airport charakteryzuje nowoczesny wystrój z pięknym widokiem na rozciągające się rozlewiska Narwi. Pokoje są eleganckie, utrzymane w delikatnych pastelowych kolorach, część dysponuje balkonem z widokiem na jezioro. 4 km od lotniska i 700 m od stacji PKP MODLIN z bezpośrednim połączeniem do Warszawy. Głównym celem Villi jest sprostanie wymaganiom i zadowolenie gości. Pokoje przystosowane są do wymagań alergików, wyposażone w LCD, zestaw do parzenia kawy i herbaty, bezpłatne WI-FI, biurko, łazienkę z zestawem kosmetyków i suszarką. Śniadanie serwowane jest w formie bufetu szwedzkiego. Do dyspozycji gości jest kuchnia oraz sprzęt do grillowania. Bezpłatnie – wypożyczenie rowerów. Personel służy pomocą w organizowaniu transferu lotniczego. Na życzenie gości istnieje możliwość skorzystania z komputera oraz drukarki. Przy pensjonacie znajduje się bezpłatny, ogrodzony, monitorowany parking.

ul. Mieszka I 116
05-120 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. kom. +48 500 400 513
Płatność także kartą.

Restauracja Napoleńska

Zapraszamy do restauracji Napoleńskiej znajdującej się w klimatycznych wnętrzach Royal Hotelu. Sposób, w jaki przyrządzane są tu dania to wyraz szacunku dla jej gości. Szef kuchni powtarza, że kultura stołu jest częścią naszej całej kultury, a doskonały posiłek wspólnie buduje dobre relacje i dodaje życiu czegoś niepowtarzalnego. Restauracja oferuje bogate, wyborne menu w formie zimnego i gorącego bufetu. Dodatkowo w każdy piątek i sobotę od godz. 17.00 umilą Państwu pobyt dźwięki muzyki na żywo. Zapraszamy, odkryjcie zaskakujące kompozycje kulinarne szefa kuchni Restauracji Napoleńskiej.

ul. Szpitalna 93
05-160 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 188 4 188
e-mail: repcja@royalhotel.pl
www.royalhotel.pl
Płatność także kartą.

Restauracja Piano

Hotelowa Restauracja Piano to klimatyczne miejsce, gdzie przy dźwiękach łagodnej muzyki można oddać się prawdziwej uczcie zmysłów. Serwowane są dania kuchni polskiej i staropolskiej, które zostały okraszone powiewem nowoczesności i innowacyjności. Personel restauracji dołoży wszelkich starań, aby niedzielny obiad w rodzinnym gronie, romantyczna kolacja, business lunch, czy impreza okolicznościowa okazały się niezapomnianym przeżyciem. W restauracji istnieje także możliwość zamówienia profesjonalnej usługi cateringowej.

Best Western Airport Modlin
ul. Paderewskiego 1c
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 785 71 00
fax. +48 22 785 72 00
e-mail: repcja@bwairportmodlin.com
www.bwairportmodlin.com
Płatność także kartą.

Versal Restaurant

to miejsce urządzone nowocześnie i ze smakiem. Serwuje tradycyjne dania okraszone nutką kulinarnej wirtuozerii. To miejsce przystępne cenowo. Letnią porą można korzystać z ogródka. Najmłodszym z pewnością spodoba się specjalnie dla nich przygotowany kącik zabaw i dziecięce menu. Starszych może zainteresować fakt, że Versal Restaurant dysponuje najdłuższym barem w tej części Europy. Restauracja usytuowana jest przy wyjeździe z Nowego Dworu Maz. w kierunku Jabłonną i niedaleko zjazdu z krajowej „siódemki”.

ul. Wojska Polskiego 45a
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 188 41 99, +48 22 371 33 00
e-mail: versal@vp.pl
www.versalhotel.pl
Płatność także kartą.

Restauracja Borodino

Wyjątkowa Restauracja Borodino jest pierwszą odsłoną Hotelu Modlin**** Conference & Spa w Nowym Dworze Mazowieckim. Szef Kuchni poleca tu dania kuchni polskiej i międzynarodowej, które zaspokoją każde, nawet najbardziej wyrafinowane kulinarne oczekiwania. Idealne miejsce zarówno na szybki lunch, uroczystą kolację, spotkanie biznesowe, jak również uroczystości rodzinne. Klasyczny, nastrojowy charakter wnętrza, XIX-wieczne, podziemne korytarze z Piwnicami Napoleńskimi przekształcone w winiarnię, słoneczne tarasy w otoczeniu wody i pięknych roślin, widoki, które można podziwiać także z wnętrza restauracji, dostarczają wielu niezapomnianych wrażeń. Do dyspozycji Gości oddajemy również Salę Generalską, z której korytarzem podziemnym można przejść do Sali Kominkowej, oranżerii, powstałej na fundamentach dawnej działobitni. Zapewniamy niepowtarzalną atmosferę, wyśmienite menu, selekcję win i alkoholi z całego świata oraz profesjonalną obsługę. Zapraszamy do restauracji tworzonej z pasją.

ul. Gen. Thomme 10, 05-102 Nowy Dwór Maz.
tel. +48 22 336 06 66, fax +48 22 336 06 67
e-mail: borodino@hotelmodlin.pl
www.restauracjaborodino.pl
Płatność także kartą.

Pizzeria La Familie

La Familie istnieje od grudnia 2009 r., a na stałe wpisała się na kulinarną mapę miasta. Wszystko to za sprawą niepowtarzalnej włoskiej kuchni, która zaspokoi nawet najbardziej wyrafinowane gusta. W menu, obok makaronów w rozmaitych sosach, nie brakuje świetnie przyprawionych mięs, ryb, owoców morza oraz wspaniałej i pachnącej pizzy, a wszystko to przygotowane z najlepszej jakości produktów. Specjalnością restauracji jest krem z pomidorów oraz filet po włosku nadziewany pysznym serem mozzarella i suszonymi pomidorami. Gościom polecamy robioną na miejscu pizzę, a miłośnikom słodkości, proponujemy wyśmienite desery. Sala wyposażona jest w klimatyzację oraz stały dostęp do Internetu, a także kącik zabaw dla dzieci.

ul. Wojska Polskiego 33
05-101 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 390 21 31, tel. kom. +48 788 600 788
e-mail: restauracja@lafamilie.pl
www.lafamilie.pl
Dostawa na telefon.

Pizzeria Hit

Pizzeria Hit to kolejne miejsce, które już od kilku lat serwuje pyszne dania mieszkańcom i turystom. Jak sama nazwa wskazuje specjalnością zakładu jest pizza, którą można zamówić aż w trzech rozmiarach. Oprócz standardowych dużej i małej teraz w ofercie znalazła się pizza rodzinna w rozmiarze XXL. Można wybrać swoją ulubioną lub skosztować nowej spośród ponad 40 pozycji w menu. Oprócz pizzy, HIT serwuje dania kuchni polskiej, turecki kebab, włoskie spaghetti i lasagne. W ofercie znajdują się też dania śniadaniowe, pyszna kawa i desery. Zapraszamy codziennie od 10:00 do 22:00.

ul. Paderewskiego 4
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 48 88
www.pizzeriahit.pl
Dostawa na telefon.

Pizzeria DaGrasso

Nowodworska Pizzeria DaGrasso to jeden z ponad 200 lokali tej sieci w kraju. Pizzeria da Grasso zyskała uznanie zarówno dzięki dużej i smacznej pizzy, jak również wyjątkowemu wystrojowi wnętrza oraz energetycznym zestawieniom kolorów i kształtów. Oferta skierowana początkowo do ludzi młodych i dynamicznych, trafiła do wszystkich, którzy szukali nowych wrażeń i smaków. Obecnie w menu DaGrasso można znaleźć nie tylko wspaniałą pizzę serwowaną zawsze z unikalnymi w smaku sosami, ale przede wszystkim wyśmienite grillowane mięsa, ryby, makarony, przekąski oraz sałatki i desery. Natomiast „Smaki Da Grasso” to nowe wyśmienite dania kuchni meksykańskiej. Najwyższa jakość i doskonały smak potraw to walory docenione przez klientów.

ul. Sukienna 54
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 20 54
www.dagrasso.pl

Bar Austeria

Przy ul. Bałki Murmańskiej 164 mieści się teraz nie tylko Centrum Informacji Turystycznej oraz Muzeum Kampanii Wrześniowej i Twierdzy Modlin, ale i Bar Austeria. Właścicielka i szefowa kuchni prowadziła dawniej kantinę wojskową. Zapraszamy Turystów na domowe, smaczne i przystępne cenowo obiady. Kuchnia Baru Austeria zdobyła już niejedno podniebienie.

Bar czynny codziennie w godz. 12.00–18.00.

Pod numerem +48 22 775 52 81 można zamówić jedzenie na wynos.

ul. Bałki Murmańskiej 164

Nowy Dwór Mazowiecki (Modlin Twierdza)

tel. +48 22 775 52 81

codziennie od 12.00 do 18.00

Dostawa na telefon.

Bar Donald

Bar Donald mieści się w centrum miasta i może poszczycić się już kilkunastoletnią tradycją.

W jego ofercie można znaleźć dania kuchni polskiej, włoskiej i chińskiej. Cechą charakterystyczną baru są wyśmienite smaki, bogate menu, szybka i miła obsługa. Polecamy też dania na wynos i dostawę na telefon.

Wszystkich poszukujących smacznej kuchni w dobrej cenie zapraszamy do Baru Donald.

ul. Zakroczyńska 34

05-100 Nowy Dwór Mazowiecki

tel. +48 22 775 54 44

e-mail: biuro@bar-donald.pl

www.bar-donald.pl

Dostawa na telefon.

Kebab Semiramis

Kebab SEMIRAMIS powstał w sierpniu 2009 r. Można u nas zjeść kebaba lub inne dania na miejscu.

Jednorazowo przy stolikach znajdzie miejsce 16 osób, natomiast w sezonie letnim dostępne również miejsca na tarasie. Lokal gwarantuje schludność, czystość, świeżość i wysoką jakość produktów używanych do przygotowywania posiłków. Na zrealizowanie zamówienia nie trzeba u nas długo czekać.

Wykwalifikowany personel dba o szybką i sprawną obsługę.

SEMIRAMIS ciągle zmienia się i podnosi swój standard z uwzględnieniem opinii, sugestii i oczekiwań gości.

Dbą o wizerunek i smak serwowanych potraw.

Ciekawostka: Głosami czytelników jednej z nowodworskich gazet lokalnych Bar Kebab Semiramis został wybrany najlepszym lokalem gastronomicznym w mieście. Zapraszamy i życzymy SMACZNEGO!

ul. Bohaterów Modlina 77B

tel. +48 516 540 601

Dostawa na telefon.

Cafe Olimp

Na gastronomicznej mapie Nowego Dworu Mazowieckiego jest kilka miejsc które świadczą nieprzerwanie swoje usługi od kilku lub kilkunastu lat. Jednym z nich jest Cafe Olimp znajdująca się w siedzibie Nowodworskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji. Po trudach treningu lub po skorzystaniu z krytej pływalni w Cafe Olimp można niedrogo zjeść smaczny posiłek. Lokal serwuje dania obiadowe i typu fast food. Polecamy też pizzę, która od niedawna uzupełnia propozycje dań lokalu.

ul. Sportowa 66
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 33 10
tel. kom.: +48 502 644 689
+48 695 983 899
www.cafeolimp.com.pl

Cafe Nowa

Cafe Nowa znajduje się w siedzibie Nowodworskiego Ośrodka Kultury. To tutaj od poniedziałku do piątku w godzinach 10.00–18.00, oraz na godzinę przed każdą imprezą można napić się najlepszej i najtańszej kawy w mieście, a także skosztować pysznego, domowego ciasta, lub w ciszy i spokoju obgadać ważne interesy. W kawiarni możesz zjeść także pyszne śniadanie, lunch i obiad. Specjalnością zakładu są pierogi – podobno nigdzie nie zjesz lepszych. W menu znajdują się także pyszne zupy, za które zapłacisz od 4 do 7 zł. oraz dania główne w przystępnych cenach. Menu uzupełniają surówki oraz kanapki, zimne przekąski i duży wybór sałatek. Wszystkie posiłki przygotowywane są codziennie ze świeżych produktów.

ul. Paderewskiego 1a
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. kom. +48 511 491 787

Kawiarnia Szarow

Choć Pracownia Cukiernicza M. Szarow istnieje na lokalnym rynku od lat i dawno już zdążyła podbić serca (oraz podniebienia i żołądki) mieszkańców Nowego Dworu Mazowieckiego, Kawiarnia Szarow to nowe miejsce na turystycznej mapie Twierdzy Modlin. Teraz słodkich wyrobów można spróbować w miłym, przytulnym, a zarazem nowoczesnym urządzone wnętrzu. Co ciekawe, kawiarnia ma w swojej ofercie ciastko Baśka – inspirowane produktem turystycznym: Baską Murmańską, a więc w kształcie białego misia o bajecznym smaku. Zdradzamy, że jedna z wskazówek na karcie do gry śladami Baśki Murmańskiej prowadzi właśnie w to miejsce.

ul. Obrońców Modlina 292
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 713 04 60
czynne codziennie od 8.00 do 19.00

Kawiarnia – Cukiernia

Kawiarnia to lokal z kilkunastoletnią tradycją. Jego specjalnością są wypiekane w miejscowej cukierni różnego rodzaju ciasta i ciasteczka oraz torty. Słodką ofertę lokalu uzupełniają desery lodowe i wspaniała kawa podawana na kilkanaście sposobów. Dla zgłodziących lokal proponuje „szybkie” dania m.in. zapiekanki, hot-dogi i pizzę. Zapraszamy codziennie od 10:00 do 21:00.

ul. Wojska Polskiego 43,
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 23 84 wew.108

SALE KONFERENCYJNE

Sale konferencyjne

BEST WESTERN Airport Modlin dysponuje kilkoma w pełni wyposażonymi salami konferencyjnymi o różnych powierzchniach oraz namiotem plenerowym, gdzie można zorganizować meeting, zebranie, czy przeprowadzić pokaz lub szkolenie. Istnieje możliwość zamówienia serwisu kawowego, czy business lunchu, które dodadzą uczestnikom pozytywnego zastrzyku energii podczas wymagających szkoleń, czy zebrań. Wystarczy zadzwonić, a obsługa zajmie się kompleksową organizacją każdego rodzaju spotkania.

Best Western Airport Modlin

ul. Paderewskiego 1c
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 785 71 00
fax +48 22 785 72 00
e-mail: repcja@bwairportmodlin.com
www.bwairportmodlin.com

Sala konferencyjna NOK

Sala znajduje się w budynku A Nowodworskiego Ośrodka Kultury – pięknie zrewitalizowanej dawnej siedzibie wojskowego Batalionu Elektrotechnicznego. Budynek położony jest w centrum miasta. Obok znajduje się duży, publiczny parking. Klimatyzowana sala może pomieścić 110 osób. Wyposażona w projektor, ekran i sztuczne oświetlenie, które można dostosować do potrzeb organizatora. Sala ma charakter widowiskowy: jest podest, krzesła ustawione w układzie teatralnym. Po drugiej stronie korytarza mały punkt gastronomiczny, który może zapewnić catering. Istnieje możliwość ustawienia stołów koktajlowych w hallu budynku.

Nowodworski Ośrodek Kultury

ul. Paderewskiego 1b
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 732 08 76
+48 22 732 08 86
e-mail: nok@nowydwormaz.pl
www.nok.nowydwormaz.pl

SALE KONFERENCYJNE

Royal Hotel

w zabytkowej Twierdzy Modlin stanowi doskonałe miejsce dla organizacji szkoleń, konferencji oraz różnego rodzaju imprez biznesowych. Dysponuje 4 klimatyzowanymi salami z dostępem do Internetu i naturalnym oświetleniem mogącymi pomieścić łącznie nawet do 500 osób. Największa sala, w której można zorganizować konferencję może pomieścić 250 osób. W zależności od potrzeb Hotel Royal dostosowuje ofertę do wymagań organizatora. Hotel zapewnia parking na 200 samochodów.

ul. Szpitalna 93,
05-160 Nowy Dwór Mazowiecki, Twierdza Modlin
tel. +48 22 188 41 88
e-mail: repcja@royalhotel.pl
www.royalhotel.pl

Sala konferencyjna NOSiR

Sala znajduje się w nowoczesnym budynku miejskiej pływalni oddanym do użytku w 2011 roku. Tuż obok stacji kolejowej, w ścisłym centrum miasta. Może pomieścić 140 osób. Wyposażona jest w projektor, ekran, krzesła konferencyjne (ze stolikami do pisania). Sala klimatyzowana. Przed basenem parking.

Na terenie Nowodworskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji znajduje się punkt gastronomiczny, w którym można zjeść obiad w przerwie konferencji. Ze względu na charakter obiektu (kompleksowa baza sportowa) to dobre miejsce na konferencje związane z aktywnością fizyczną i zdrowym trybem życia.

ul. Sportowa 66
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 41 42
e-mail: nosir@nowydwormaz.pl
www.nosir.nowydwormaz.pl

BEZPIECZEŃSTWO

**Centrum Zarządzania Kryzysowego
Urzędu Wojewódzkiego**
tel. 92 87 (bezpłatny)

**Komenda Powiatow a Państwowej
Straży Pożarnej 112, 998**
ul. Gospodarcza 1
tel. +48 22 775 26 19, +48 22 775 36 50
e-mail: komenda@kppsp-ndwormaz.pl
www.kppsp-ndwormaz.pl

Ochotnicza Straż Pożarna
ul. Nałęcz 12
tel. kom.: +48 792 340 330, +48 602 178 164

Pogotowie Energetyczne
ul. Górską
tel.: +48 22 775 25 74, +48 22 774 23 01
+48 22 774 27 27, +48 22 767 50 20

Pogotowie Gazowe 992
tel.: +48 22 628 45 87
+48 22 628 45 97

**Pogotowie Ratunkowe
(NZOZ FALK - Pogotowie Medyczne) 999**
ul. Paderewskiego 12
tel. +48 22 775 00 26
tel. kom.+48 513 134 777

Pogotowie Wodno-Kanalizacyjne
ul. Berlinga 100
tel. +48 22 775 33 07

Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe
ul. Sukienna 14
tel. +48 22 775 22 49
tel. kom. 601 100 100
www.woprndm.pl

**Wydział Zarządzania Kryzysowego
i Ochrony Ludności Starostwa Powiatowego
w Nowym Dworze Mazowiecki**
ul. Gospodarcza 1
tel. +48 22 775 42 35

ZDROWIE

Apteka, Modlin Twierdza
ul. 29 Listopada 15
tel. +48 22 358 84 10

**Apteka
„Dbam o zdrowie”**
ul. Paderewskiego 4b
tel. +48 22 775 75 02
e-mail: apt83091@
www.dbamozdrowie.pl

APTEKA
ul. Harcerska 2
tel. +48 22 774 03 96

**Apteka
„Dbam o Zdrowie”**
ul. Spacerowa 2
tel. +48 22 775 98 15

Apteka
ul. Kościuszki 5
tel. +48 22 775 25 42
+48 22 775 21 09

Apteka
ul. Warszawska 15
tel. +48 22 775 44 43
fax +48 22 775 65 05

Apteka Przy Targu
ul. Targowa 8
tel. +48 22 775 31 91

Apteka Modlin Stary
ul. Czarnieckiego 4
tel. +48 22 713 27 12

Apteka Zdrowie
ul. Wojska Polskiego 35
Osiedle Młodych
tel. +48 22 775 62 24

**Apteka
„Dbam o zdrowie”**
Morawicza 2a
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 79 22

Apteka
ul. Bohaterów Modlina 30
tel. +48 22 775 24 08
+48 22 775 82 99
e-mail:
apteka234@cefarm.waw.pl
www.cefarm.waw.pl

Apteka, Osiedle Młodych
ul. Gen. Berlinga 21
tel. +48 22 775 12 91

**Apteka
„Przyjazna Apteka”**
ul. Wojska Polskiego 20
tel. +48 22 732 19 02

**Garnizonowa
Przychodnia Lekarska**
ul. 29 Listopada 105
tel. +48 22 686 23 80
fax +48 22 686 23 85
e-mail:
gplek.modlin@wp.pl

Szpital Powiatowy
ul. Miodowa 2
tel. +48 22 775 30 81
e-mail:
1400016@zoz.org.pl
www.szpzozndm.pl

**Gabinet Lekarski
- Gastroenterolog**
ul. Wyszyńskiego 3
tel. +48 22 371 69 22
+48 22 371 69 55
tel. kom. +48 609 237 155

**Gabinet stomatologiczny
Agnieszka Bala**
ul. Spacerowa 8
tel. +48 22 775 26 05

**Gabinet stomatologiczny
Agnieszka Brzyska**
ul. Wojska Polskiego 35
tel. kom. +48 604 506 364

**Gabinet stomatologiczny
Hanna Lejnert-Suczewicz**
ul. Paderewskiego 22
tel. +48 22 775 40 40

**Lecznica dla zwierząt
Mastif**
ul. Paderewskiego 26
tel. +48 22 775 48 00
e-mail: mastifwet@o2.pl

Lecznica dla zwierząt
ul. Warszawska 27
tel. +48 22 775 97 98

**Lecznica weterynaryjna
Medi-Vet**
ul. Focha F. Marsz. 18
tel. +48 22 775 35 97
e-mail:
medi_vet@poczta.onet.pl

**Centrum
Zdrowia Zwierząt
Marta i Dariusz Traczyk**
ul. Okulickiego 9
tel. +48 22 775 44 45
www.centrumwet-traczyk.pl

BANKOMATY

BPS

29 Listopada 376

POLBANK

Bohaterów Modlina 28

BPH

Daszyńskiego 16

BPS

Kopernika 26

NORDEA

Modlińska 1

PKO BP

Modlińska 10, Mazowiecka
(sklep Biedronka), Morawicza 2a
Supermarket „Kaufland”

EURONET

Morawicza 2a
Supermarket „Kaufland”

BPS

Okunin 13 – Stacja Paliw

MILL

Paderewskiego 21

BPS

Słowackiego 8

PEKAOSA

Słowackiego 11

CASH4YOU

Spacerowa 2
Supermarket „Carrefour”

BPS

Targowa 1–3

KB

Warszawska 10

BPS

Wojska Polskiego 37

EURONET

w marketach: Carrefour Express
(ul. Sempołowskiej),
Biedronka (ul. Paderewskiego, Leśna),
MarcPol (ul. Leśna)

BGZ

Zakroczyńska 44

DLA MAŁYCH I DUŻYCH

Bajbalandia

Sala zabaw dla dzieci

ul. Mazowiecka 14

Nowy Dwór Mazowiecki

tel. +48 608 122 567

e-mail: bajbalandia@bajbalandia.pl

www.bajbalandia.pl

DLA MAŁYCH I DUŻYCH

Fundacja Park Militarny Twierdzy Modlin

Fundacja Park Militarny Twierdzy Modlin znajduje się na terenie dawnego ciągu aprowizacyjnego. Z działobitnią Dehna łączy ją podziemne korytarze, które możesz zwiedzić. Fundacja nie tylko organizuje zwiedzanie, ale ma też w swojej ofercie niezwykle zajęcia integracyjne dla dzieci i dorosłych. Oferta także dla aktywnych!

ul. Mickiewicza 99
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. kom.: +48 604 607 092
+48 696 081 633
(w godz. 9.00–16.00
od poniedziałku do piątku)
e-mail: info@twierdzamodlin.pl
www.twierdzamodlin.pl

Hard Team

ul. Gen. Z. Berlinga 15/18
05-101 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 58 04
www.hard-team.pl

Małe Kilometry

Małe Kilometry zajmują się organizacją czasu wolnego, w szczególności dla dzieci w wieku 6-10 lat. Zachęcamy dzieci do aktywnego spędzania czasu wolnego podczas spacerowania, zabaw w terenie oraz odkrywania miejsc bliskich, ale też tych bardziej dalekich podczas wycieczek, zielonych szkół, obozów czy zimowisk.

Organizujemy również urodziny dla dzieci w plenerze. Prowadzimy zajęcia w terenie, w plenerze, w lesie, wszędzie tam, gdzie nie ograniczają nas ściany pomieszczeń. W naszej ofercie znajduje się między innymi wycieczka „Baśka z Krainy Trzech Rzek” – wyprawa do Twierdzy Modlin dla najmłodszych oraz „Ziemskie Spacerowanie” – wycieczka szlakami Lasów Pomiechowskich. Naszą ofertę kierujemy zarówno do dzieci, rodzin z dziećmi, jak również szkół i przedszkoli.

Więcej informacji na: www.malekilometry.pl

Wyznacz z nami ścieżki Małych Kilometrów!

tel. kom. 501 521 511
e-mail: klub@malekilometry.pl
www.malekilometry.pl

Agat

Wypożyczalnia kajaków
tel. kom.: +48 697 703 985
+48 607 040 875
Śniadówko 27
05-180 Pomiechówek

Avecon Akademia Zdrowia

ul. Sportowa 66
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. kom. +48 698 735 638
www.avecon.com.pl

El-daw

Wojciech Niepytalski
Wypożyczalnia kajaków
Joniec
tel. kom. +48 608 365 418
www.eldawkajaki.pl

Akademia Zdrowia Lejdis

ul. Okunin 128A
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 40 22
e-mail:
akademiazdrowiandm@interia.pl
www.akademiazdrowiandm.pl

Fitnezja

ul. Słowackiego 2
tel. kom. +48 507 838 232
e-mail: zajecia@fitnezja-ndm.pl
www.fitnezja-ndm.pl

Kaja

Jarek Opolski
Wypożyczalnia kajaków
tel. kom. +48 505 501 767
Sobieski n. Wkrą
e-mail: kajaki@kaja-sobieski.pl
www.kaja-sobieski.pl

Kampinos Bike

Wypożyczalnia rowerów
ul. Kusocińskiego 25
05-152 Palmiry
tel. kom.: +48 603 899 198
+48 603 774 975
e-mail: mfala1954@wp.pl
www: kampinosbike.pl

Marco

Wypożyczalnia Kajaków
Śniadówko 25
tel. kom. +48 514 116 466
05-180 Pomiechówek

Mobilna wypożyczalnia kajaków

Sławomir Bańbura
Wieliszew
tel. kom. +48 502 505 650
e-mail: sbanbura@gmail.com

Nowodworski Ośrodek Sportu i Rekreacji

ul. Sportowa 66
tel. +48 22 775 41 42
www.nosir.nowydwormaz.pl

Polski Związek Wędkarski Koło nr 15 w Nowym Dworze Mazowieckim

ul. Sukienna 24 a
tel. +48 22 775 29 77
e-mail: pzwkolo15@interia.pl
www.kolo15ndm.ompsz.pl

Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe (rejsy katamaranem)

ul. Sukienna 14
tel. +48 22 775 22 49
www.woprndm.pl

W przypadku wypożyczalni kajaków istnieje
możliwość dowiezienia ich na wskazane
miejsce.

STACJE BENZYNOWE

BP

ul. Morawicza 1
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 23 68
fax +48 22 775 23 72
www.bp.pl

Bliska

Thommee
05-102 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. + 48 22 775 23 52
www.bliska.pl

Orlen

Wólka Górka 67
tel. +48 22 775 40 86
tel. kom.: +48 600 484 788
+48 600 484 789

Moya

Okunin
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
Stacja położona przy drodze
wojewódzkiej nr 631, przy drodze
z Nowego Dworu Mazowieckiego
w kierunku na Serock.

NAPRAWA AUT I ROWERÓW

AUTORYZOWANA STACJA OBSŁUGI SAMOCHODÓW ANDRZEJ DUCH

Nowy Dwór Mazowiecki
Wojska Polskiego 1a
05-101 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 85 85 wew. 24

DEKRA POLSKA

Morawicza 2
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 29 49
e-mail: skp_ndm@dekra.pl
www.dekra.pl

ROWER MOT

Dominik Podgórski
ul. Targowa 8
Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 775 13 14
tel. kom. +48 600 310 068
e-mail: rowermot@rowermot.pl
www.rowermot.pl

WULKANIZACJA

Andrzej Sochocki
Magistracka 2
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki
tel. +48 22 357 57 47
tel. kom. 696 075 941

WULKANIZACJA

ul. Akacyjowa 35a
05-100 Nowy Dwór Mazowiecki

WULKANIZACJA

ul. Leśna 4a
05-101 Nowy Dwór Mazowiecki

PROGRAM REGIONALNY
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Wydatek współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego
w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2007-2013

Partnerzy projektu:

MAZOWIECKI
WOJEWÓDZKI
KONSERWATOR
ZABYTKÓW

